



## GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.



GÖTEBORGS  
UNIVERSITET



LUNDS  
UNIVERSITET



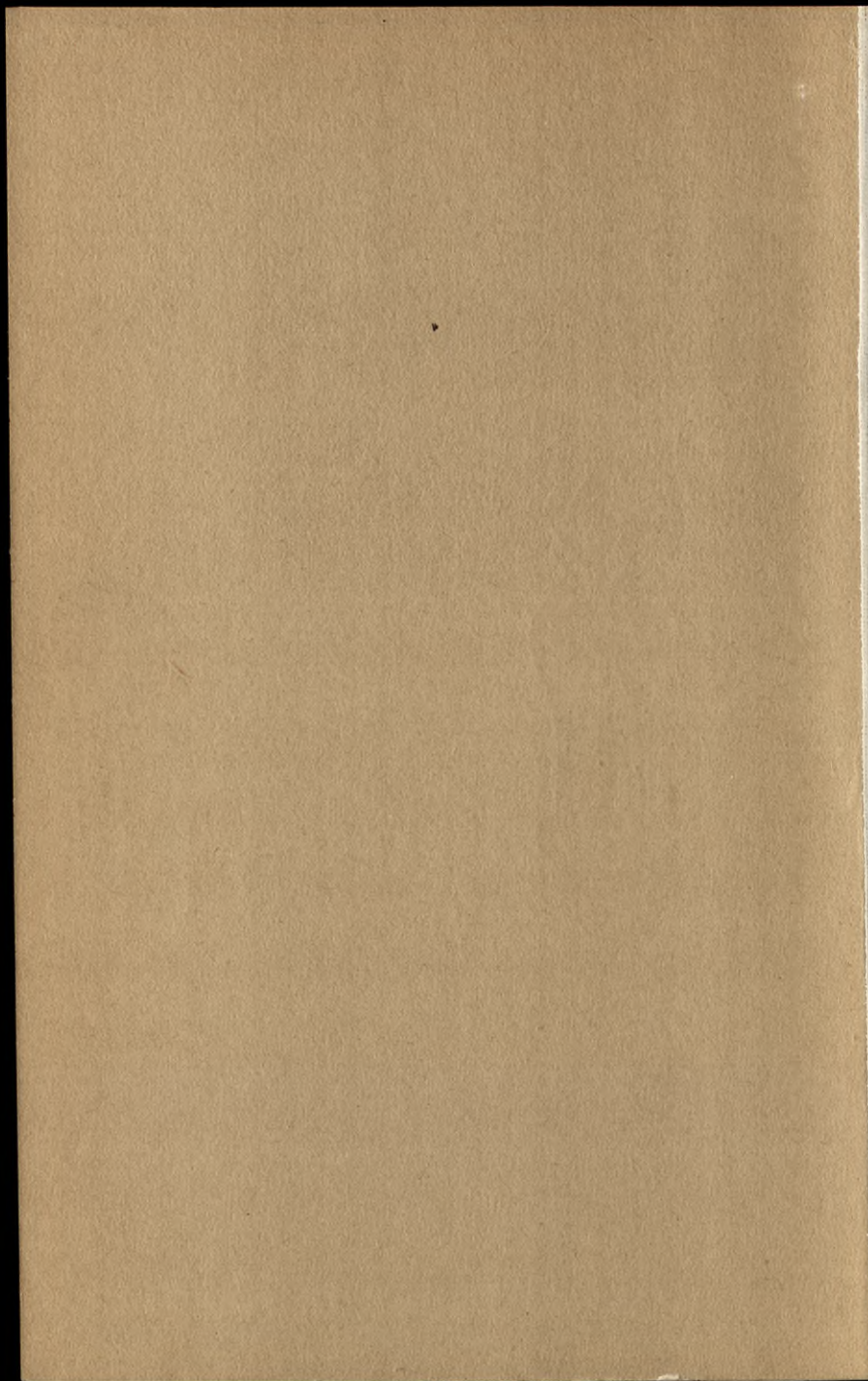
UPPSALA  
UNIVERSITET

974  
OLA HANSSON



ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Pris 3 kr.





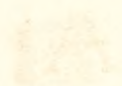
*OLA HANSSON*

FRU ESTER BRUCE



FRED ESTER BRUCE

OLD HANSON



NEW YORK  
THE UNIVERSITY OF THE SOUTH ALABAMA PRESS

# FRU ESTER BRUCE

ROMAN

AF

OLA HANSSON.



STOCKHOLM.  
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.  
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1900.



## I.



Mid middagstiden en dag i början af juni sutto disponenten för sockerbruket i Skillinge, Bunth, och hans fru på verandan till deras bostad. Det var första gången detta år, som de kunnat låta kaffet serveras ute. Sommaren hade kommit med ens; det var nästan varmare härute, där solen nu tagit herraväldet, än därinne i rummen, där något af vårens råkalla fuktighet ännu satt kvar i luften och möbelöfverdragen. Och det var så skumt därinne; när man trädde ut genom verandadörren, blef man nästan bländad af solskenet.

Bunth halfåg på en grön trädgårdsstol, petade i sina tänder och var fördjupad i sin tidning. Då och då behöll han tändstickan mellan läpparna samt lät fingrarna stryka utmed den mjuka jägerkragen, ur hvilken en

stark hals steg upp, eller ock glida genom det släta, askfärgade håret, hvilket, benadt på ena sidan, å den andra var kammadt bakåt. Framom bägge öronen växte det nedåt ett litet stycke i ett par helt tättklippta polysonger, hvilka nästan icke märkbart afstucko mot ansiktshyn, som hade en frisk färg men var af det slag, som icke låter sig synnerligen brunas af väder och vind och sol. De små sirliga mustascherna däremot, påfallande små och sirliga genom kontrasten till den kraftfulla gestalten, bröto starkt af: de voro gula, hvitaktigt gula.

Frun halfåg i en liknande stol på andra sidan det dukade kaffebordet. Hon låg med hufvudet helt tillbaka mot ryggstödet och lät armarna hänga slappt ned på bägge sidorna om stolen. Hon hade hvarken handarbete eller någonting; hon låg och blickade sömnigt med halfslutna ögon ut framför sig. Verandan var kringvuxen med humle och försedd med tak; den ena halfvan låg i solsken, den andra halfvan i skugga, i hvilken blott några bleka strimor af afkyldt ljus insläpptes genom det täta bladverket. Nedanför trappan låg den grusade trädgårdsgången och glödde; midt

ute på den stora gräsplansrundeln stod en solvisare och blänkte; längre nere i den nedåtsluttande trädgården lyste smörgula och vinröda tulpaner bjärt i solskenet. Därpå kom häcken, såsom en mörkgrön, tät, snörrät mur med en grön- och hvitmålad grind i midten; bakom igen den gula dammande landsvägen samt en vid landskapsvy under en värmskälfvande sommarhimmel. På backsluttningen till höger byn, i hvars midt kyrkans kalkrappade hvita torn med den röda tegelstenshufvan höjde sig upp ur en dunge af almar; på backsluttningen till vänster en byväg med kortväxta, yfviga pilar. Och emellan båda, midt framför verandan, i samma linie med solvisaren, ett stycke slätt, med sädesfält som redan begynte bölja, med enstaka gårdar hvar i sin dunge, och med pilvallar kring ägorna, — ett stycke slätt, som långt borta, där man intet mer kunde skönja, utmynnade i den riktiga stora sydsåkanska slätten, hvilken själf sträckte sig ända ner till stora hafvet, till Östersjön, som man från disponentens veranda till och med kunde se blänka i månskenet i sommarnätterna . . .

Fru Emili Bunth sträckte långsamt på



kroppen och lyfte armarna, men blott för att i nästa ögonblick åter sjunka samman. Armarna föllo som två liflösa föremål ned till marken, tillbaka i sin förra ställning.

»Ah,» andades hon djupt och slöt ögonen.

Bunth var upptagen af sin tidning. Frånvarande grymtade han någonting, som innehöll så där ungefär en likgiltig fråga, hvilken icke så mycket som visste sin egen grund och allra minst af allt väntade svar, petade i sina tänder och vände sin tidning. Fru Emili svarade heller ingenting; hon blef liggande orörlig och slapp, med slutna ögon. Nere från trädgården trängde upp till dem, såsom ett enda ouplösbart söfvande surr, samspelet af sommardagens tusen ljud. Då och då kom en geting hväsande in i verandaöppningen, stod en stund orörlig, gjorde några tvära kretsar, satte sig på ett eller annat föremål, kretsade igen, hvilade igen och stack med ens som en pil ut i solen.

Plötsligt smackade fru Emili med munnen, som vore hon trött på något, suckade igen, lyfte bägge armarna, lade dem om nacken, samt blef liggande och blickade rakt ut framför sig i det soltindrande landskapet med

vidöppet tanklöst stirrande ögon och resig-  
neradt beslutsamt sammanknipna läppar.

I detsamma dök ett manfolk i grå som-  
mardräkt och en stor svart väska under armen  
fram om häcken ute på vägen. Han blickade  
uppåt huset till, stannade vid åsynen af paret  
på verandan liksom töfvande utanför grinden,  
blef lugnt stående liksom afvaktande och sade  
ingenting.

»Där är härads höfdingen,» sade fru Emili  
likgiltigt, utan att med en rörelse förråda,  
att hon sett honom.

»Goddag,» hälsade i detsamma mannen  
nere vid trädgårdsgrinden helt tystlåtet; han  
gjorde icke min af hvarken att vilja stiga in  
eller att fortsätta sin väg.

Bunth hade med en liflig gest kastat tid-  
ningen från sig hän på bänken, hvarifrån den  
gled ner på golfvet. Han sprang upp, ska-  
kade på sig, stack båda händerna i byxfic-  
korna och ställde sig bredbent midt i veranda-  
öppningen.

»Aahh, det är gassigt,» ropade han. »Kom-  
mer du inte opp om, Lars!»

Mannen vid grinden mumlade något till

svar, som man inte kunde höra, och blef stående.

»Nå, kom nu,» dref disponenten på med humoristiskt otålig stämma, som om han kände sin man och visste att det måste trugas. »Du har väl inte brådare om det än jag!»

Den främmande öppnade betänksamt grinden och kom långsamt uppför gången. Bunth svängde sig elastiskt om på klacken och plirade med sina små grå uppslupna ögon på sin hustru.

»Han skall då öfverväga allting,» sade han lågmält med en vaggande rörelse på öfverkroppen, hvilken var honom egendomlig, samt fnissade godmodigt öfverlägset. »Det är med honom som med kon, som står tjudrad i landsvägsdiket: när en vagn kommer körande, vet hon aldrig, om hon skall gå fram eller tillbaka, till höger eller till vänster; och hon sätter sig alltid i rörelse just på en sådan tidpunkt och i en sådan riktning, att man kan ge sig djäfvulen på, att hon står precis midt på vägen precis i det ögonblick, då ens vagn skall förbi.»

Den humoristiska jämförelsen lyckades



framkalla ett smil öfver fru Emilis ansikte; men för resten blef hon liggande stilla i sin stol och följde med ett matt intresserat öga den främmandes långsamma vandring upp genom trädgården. Det var efter utseendet att döma en helt ung man, med en tämligen spensligt byggd kropp och ett solbrändt ansikte, ljusa gråblå ögon och gula mustascher. Hans yttre rörde en nästan petig elegans. Den gråspräckliga sommardräkten och den i en ljus och ömtålig mellanton af gult hållna hatten voro af nyaste snittet. Han bar gulgrå handskar och på fötterna sommarkängor af gult läder; och i halsduken satt som kråsnål ett rundt filigransspänne af det slag, som de skånska bondkvinnorna fordom brukade i folkdräkten. I knappålet på det tillbakaslagna rockuppslaget lyste en tulpan, en vit med rödspräcklig botten. Han räckte husets fru handen med en otvungen förtrolighet, som förrådde att han gick där ut och in; och hon själf å sin sida räckte honom sin utan att omaka sig upp ur sin liggande ställning. Därpå lade han väskan från sig på en bänk, satte sig i en stol midt framför frun med ryggen mot trädgården, tog hatten af sig och

ställdes den på bordet. Pannan var alldeles vit och afstack skarpt mot det solbrända ansiktet, liksom äfven nedtill en skarpt tecknad rand lopp rundt kring halsen; den låg hög och bred liksom inramad inom det blonda mjuka håret, hvilket var kammadt framåt och tvärt afskuret.

»Du kommer från stationen?» frågade Bunth, som blifvit stående vid ingången till rummen.

Den nykomne satt och drog omsorgsfullt handskarna af sig, — först den ena handen, den ena fingern efter den andra, så den andra handen på samma sätt.

»Ja,» svarade han och kastade bägge handskarna ned i hatten. »Jag höll konkurs-sammanträde på hotellet,» tillade han därpå, drog upp en gul batistnäsduk, slickade med tungspetsen längs de torra läpparna, strök med näsdukssnibben under mustascherna samt fläktade sig om pannan.

»Vill du ha någonting?» sporde Bunth och ställde sig framför sin vän.

»Ack ja, ja,» utbrast fru Emili och ville resa på sig.

»Nej, nej,» — Bunth vände sig lifligt om

och tryckte henne raskt tillbaka, »blif du sitande. Jag skall sköta om det. — Hvad ska jag ge dig?» sporde han på nytt, vänd mot den främmande.

Denne satt eftertänksam.

»Ja—a,» kom det töfvande. »Jag vet inte. Hvad menar *du*?»

Bunth vaggade med öfverkroppen, såsom han hade för vana, och fnissade stilla.

»Herre jesu, *jag* kan väl inte veta, hvad *du* vill ha. Konjak och seltersvatten?»

»Ja, kör för konjak och seltersvatten!»

Bunth svängde om på klacken och sköt förbi sin fru med ett humoristiskt glimt i blicken.

»Tack ska du ha, Emil,» sade hon. I detsamma hejdade hon sig och utropade förskräckt: »Men herre gud, Lars, kanske när allt kommer ikring, har du ingen middag fått!»

Hon hade sträckt ut armen efter sin man, hvilken stannade tvärt.

»Jo, jo,» svarade häradshöfdingen. »Jag åt på hotellet. Det varade så länge med sammanträdet. Biff, en gräslig biff, — en ladersula, som simmade i smält flott! Det



är ett oskick, att sådant folk ska få hålla värdshus!»

Han talade med en indignation, som var äkta, och skar ansikte, som om smaken kommit igen i munnen vid minnet. Bunth fnöspustade upprepade gånger, hvilket hos honom gällde för skratt, samt försvann in i huset.

Fru Emili log ljudligt, och häradshöfdingen skulle just till att vidare utveckla det tacksamma temat, då hon med ett tvärt ryck satte sig upprätt i stolen och med händerna — hvita beniga händer med något röda knogar — i knäet såg intresserad, nästan spändt utåt öfver trädgården. Det var ett oklanderligt ansikte, med regelbundna linier och fina färger, ett vackert ansikte; men det saknade individualitet, påminde om modejournalsmodell. Mörkblå ögon, rak tunn näsa, liten mun, pannan hög och rund och det blanka, mörkbruna håret benadt och slätkammadt däröfver.

På en gång log hon och nickade neråt trädgården.

»Goddag,» hördes i detsamma en mansröst bakom häradshöfdingen. Denne såg spörjande på fru Emili, men han vände sig icke

om och hon syntes alltför upptagen för att lägga märke till hans stumma fråga.

»Vill ni inte stiga på, herr pastor,» ropade hon med förbindligt tonfall.

»Tackar så mycket,» svarades det. »Kan jag komma in denna vägen?»

»Ja, naturligtvis. Var så god!»

Och fru Emili reste sig och steg utför verandatrappan.

Häradshöfdingen vred på hufvudet och såg en svartklädd ung man träda in genom grinden. Fru Emili gick hastigt och resolut emot honom, — en otadlig figur, med breda axlar och smärt midja, kroppen stark och fyllig, halsen en smula mager och hufvudet påfallande litet i förhållande till kroppen. Hon hade en stel hållning, händerna öfver hvarandra framtill och armbågarna ut till sidorna, samt bar hufvudet högt. Hon räckte den främmande handen; han höll hatten i hand och bugade sig upprepade gånger efter hvarandra med ett underligt knix och med en förvånansvärd snabbhet, ungefär som när man öppnar och slår igen ett knifblad. De utbytte några fraser, som man icke kunde urskilja uppe från verandan; den främmande

sade något om att »se på trädgården», och de böjde in på en sidogång.

En piga kom ut med en bricka på armen, och Bunth efter henne i dörren.

»Hvar är Emili?» ropade han förundrad.

Häradshöfdingen antydde med en stum hufvudböjning neråt trädgården till.

»Där kom främmande. Den nye pastorn, så vidt jag kan förstå. Se själf: där gå de!»

Disponenten lutade sig fram öfver vännens skuldra: bakom en hög ligustrumhäck kunde man se hufvudena af det promenerande paret, där det i sakta mak och samtalande gingo framåt gången.

»Ja, det är Efraim Hanner. Skål! Känner du honom inte?»

Häradshöfdingen skakade på hufvudet.

»Känner du inte Efraim! Ja, jag menar inte från här, ty han är ju kommen först för ett par dar sen. Men från Lundatiden! Minns du inte Efraim? Märkvärdigt! Jo, men du *skulle* ju känna honom. Han var med i samma kvartett som jag, vet jag. Du måste bestämdt ha varit samman med honom!»

»Kan ju också vara möjligt. Minns det i alla fall rakt inte. Nå, kanske dock så där



en dunkel hågkomst; i alla fall osäkert. Hvad är det för en?»

Bunth fnissade godmodigt-medisant efter sin vana, och hans ögon spelade rundt.

»Det var en friskus. Ja, det vill säga: för mycket länge sen. Redan som student blef han gudsnådlig, och nu är han inte till att uthärda. Nej, hans glanstid föll egentligen under hans gymnasisttid. Väl lefde den gamle Adam kvar i honom sedan också, — och jag ger mig fan på, han gör det ännu —; men han utstofferades i säck och asko. Men som skolpojke tog hos honom det svaga köttet lofven af den villige anden, och det bar hus i helvete för Efraim: han måste utbyta skolan i Lund mot skolan i Malmö. Som student sökte han få bukt med vildjuret genom att plugga. Han gnodde också, så att det knakade i hans hjärna, hvilken alls icke var alltför väl smord af naturen. Han snusade för att hålla knoppen klar om nätterna, andra radikalmedel att förtiga. Men han syndade gladeliga vidare, i smyg. Jag har aldrig i mitt lif,» — Bunth sänkte rösten, och ögonen glimmade humoristiskt-försmädligt — »känt någon, som var så... så... ja, hur skall

jag säga? . . . så . . . leistungsfähig som Efraim.»

Hans åhörare hade sänkt blicken; han kunde icke låta vara att skratta, men han sökte hålla det tillbaka, och det klang en smula förläget, som om skämtet förefölle honom något väl massivt. Bunth däremot storfurstade, så komiska som han fann de gamla historierna, vaggade hit och dit med öfverkroppen, fyllde i glasen, skålade och drack ut.

Strax därefter blefvo pastorn och fru Emili synliga nedanför verandan. Bunth sprang upp.

»God dag, Efraim! Känner du inte Åkesson? Lars Åkesson, jurist, perioik.»

Den nykomne steg värdigt upp för trappan med hatten i handen och ställde sig upp framför häradshöfdingen, som rest sig. Han hade den egendomliga hållning, på hvilken man genast igenkänner en herrans tjänare, precis som skraddaren har sitt egendomliga yttre och skomakaren sitt. Han höll hufvudet en liten smula på sned, som om han alltid vore parat att läsa syndabekännelsen. För öfrigt en undersätsig gestalt, något hjulbent, massiv, men icke af kött, ty han var snarare mager,

utan af benbyggnaden; — han gjorde intrycket af att vara idel benstomme. Händerna stora och hårda, halsen senig. Smala läppar, näsan finformad, men något bred och uppåtviken nedtill, så att näsborrarna stodo öppna. De vattenblå ögonen, hvilka tycktes särdeles genomträngande, emedan han alltid höll hufvudet framåtlutadt, hade vanligen ett kallt, klart, hårdt uttryck, hvilket stod i öfverensstämmelse med hela ansiktets prägel af en viljekraft, som städse tagits i anspråk och som därför ständigt måst hålla sig vaken, men kunde med ens erhålla en underligt brännande glöd.

»Jo,» svarade han, — stämman var ljudande, och uttalet grammatikaliskt, — »om jag icke misstager mig, äro vi till och med bröder.»

Han såg därvid med ett genomträngande leende på häradshöfdingen.

»Jag ber verkligen om ursäkt,» genmälte denne, helt brydd, med en nervös och förlägen gest, »jag kan inte erinra mig... det vill säga, jag tror nog, jag kan minnas...»

»Ett glas konjak, pastor?» afbröt Bunth, och de bägge andra herrarna skakade hand.



»Jag skall genast skaffa ett glas,» skyndade värdinnan att infalla och gick in i huset.

Hon kom strax tillbaka, och gick åter ut. De tre studentkamraterna blefvo ensamma vid konjaken och cigarrerna. Bunth, som alltid gaf värd con amore, fick snart ut punsch; man berättade hvarandra om gemensamma kamrater och deras skiljaktiga öden i lifvet, hur den ene kommit sig upp och hur den andre förkommit; de fingo stämning, och tiden gick.



## II.



De hade väl suttit en halftimme eller så, då borta på vägen mot byn till hördes hästtramp och högröstadt santal. Snart doko trenne hästhufvuden fram nere öfver häcken och efter hästhufvudena öfverdelen af trenne mänskliga gestalter: närmast en man, liten som en pojke, i midten en dam, samt på hennes andra sida en reslig herre.

»Där ha vi trippelalliansen,» fnissade Bunth.

Då de trenne ridande kommo midt framför grinden, gjorde den lille militärisk honnör med ridspöet, ropade ett gällt »tjänare, mina herrar!», vände med hästen och stannade. I nästa ögonblick hade äfven de båda andra verkställt samma manöver. De sutto alla tre i orörlig posityr på de trenne hästarna, som

stodo sida om sida med mularna in öfver grinden.

Disponenten stod bredbent i veranda-öppningen.

»Vill inte herrskapet titta in om på en stund!» ropade han.

De tre sågo öfver på hvarandra och tycktes rådslå. Därpå vände den högvuxne sin häst och satte sig i rörelse, damen och den lille följde, och snart hörde man dem trafva upp mot gården borta på andra sidan trädgården. De tycktes vara i tvist om ett eller annat: den lille skrek oupphörligen med sin falsettstämma, den store mumlade emellanåt korta ljud, och damen skrattade ljudligt.

Disponenten gick att taga emot sina nya gäster; och de tvenne kvarblifne hörde snart steg och röster närma sig med mycket buller.

Främst kom damen i full ridkostym och halft baklänges ut genom dörren.

»Du är dum, Göran,» ropade hon inåt rummet, där den lille herrn sprang iltert än till den ena sidan än till den andra sidan bakom den store herrn, hvilken emellertid gick helt säfligt och stängde passagen för honom, så att han icke kunde slippa förbi.



»Du är dum, lille Göran. God dag, häradshöfding! Icke sant, häradshöfding? Hör ni: häradshöfdingen skall afgöra! Han skall ge mig och Edelborg rätt.»

Hon skakade manfast hand med Åkesson, fick syn på pastorn, som blygsamt trädte tillbaka, förstummades plötsligt, men blef rakt inte förlägen, utan låtsade med utmanande själsäkerhet om ingenting och gaf den nyupptäckte en lång, indiskret blick, hvilken till sist antog uttrycket af den mest öfverlägsna likgiltighet. Hon var en helt ung kvinna, kortväxt och robust, med något af en vanartad pojkes fasoner. Ansiktet var vackert, men uttrycket däri icke: de köttiga näsvingarna voro alltid i rörelse, kring munnen låg alltid samma drag af brutal tilltagsenhet, och de glupska pupillerna sutto i stora, mattblå glober under tjocka, svarta, nästan sammanvuxna bryn.

Den lille, hennes man Göran Lund, ättling af den gamla patriciersläkten Lund, sprang af och an framför henne, hän till Åkesson och igen tillbaka till henne. Han hade den egendomligheten att icke tala, utan skrika; kanske emedan han sålunda

trodde sig kunna råda bot på sin litenhet. Ty sällsynt liten var han, särskildt när han uppträdde samman med sin vän Edelborg, — och det gjorde han alltid. Dessutom skelade han med högra ögat, hvilket äfvenledes vanskliggjorde hans ställning: han var nämligen af ett koleriskt temperament samt genom detta lyte urståndsatt att koncentrera sin vrede i bägge blickarna på *en* gång. Han var ett par och tjugu år; hans fru var ännu bara aderton; han hade sett henne första gången på en bal för ett år sedan, förälskat sig, förlofvat sig och gift sig i en och samma vefva, — något som hon icke haft någonting emot och icke heller hennes familj, ett danskt arrendatorsfolk, som hvarken hade godt om pengar eller anseende.

Det unga paret bodde nu på det gamla herresätet Sörebro, som rika gubben Lund arrenderat åt sonen, — en half mil norrut, uppe bland skogarna.

Lille Göran stod framför sin fru, skrek, gestikulerade och demonstrerade. Unga frun betraktade honom med hånfullt förakt, mönsttrade honom med ursinne från topp till tå, vände därefter blicken från honom med

vedervilja och sade: »Asch, asch!» Den store hade under tiden bytt handslag med härads-höfdingen och pastorn samt ställde sig nu helt lugnt att höra på familjegrädet. Värd-folket hade också kommit in; och alla stodo och följde med stumt intresse proceduren.

»Du — är — dum, lille Göran,» afgjorde slutligen unga frun energiskt, reste sig från stolen, där hon satt sig, och lät värdinnan föreställa sig för pastorn.

Lille Göran rök på den store: adlige junkern Edelborg, hvilken residerade på sin herregård Brönneholm, hvars långsträckta park man kunde se ute i horisonten till vänster nere från disponentens trädgårdsgrind. Han skulle egentligen ha gått officersvägen, men när han hunnit sjetten klassen i elementarläroverket, vägrade hans hjärna att vidare af-sätta nya celler. Familjen gaf icke spelet för-loradt samt anskaffade privatundervisning, och det kom så långt, att Ossian Edelborg såsom privatist gick upp i studentexamen vid real-skolan i Lund. Då han emellertid i de skriftliga profven återgaf det »man säger», hvar-med det latinska stilprofvet började, med »homo dicit», afstod familjen från alla vidare



försök att göra en officer af sonen, och han sattes att sköta gården, där han nu efter föräldrarnas död satt som ägare och ungarl.

Lille Göran sprang rundt omkring honom. Själf inskränkte han sina manövreringar därtill, att han roterade kring den punkt, där han stod. Han besvarade icke den lilles bjäfs; och hela uppträdet påminde om det sätt, hvar på en liten argsint mops springer rundt kring en newfoundlandshund. Edelborg var en jätte med specielt famosa skänklar; hans uppsvälda punschansikte hade samma färg som svinet, när det skällats, med röda mustascher och vattniga ögon och hår å la svinborst, samt bar alltid ett och samma oföränderliga uttryck af flegmatisk kynism.

»Låt härads höfdingen afgöra det, — som din fru föreslog,» sade han slutligen säfligt.

Göran Lund ryckte strax in på Åkesson och begynte orera; men unga frun kom skyndsamt till.

»Tyst, lille Göran,» sade hon och sköt resolut undan mannen. »*Jag* vill utveckla saken. — Har ni förstått, hvarom det handlar sig, härads höfding?»

Åkesson slog en liten knyck på nacken.

»Jag får verkligen bekänna,» sade han med understruket tystlåten stämma, hvilken förträffligt framhäfde det i föregående ögonblick rådande oväsendet, »jag får verkligen erkänna, att det hittills icke lyckats mig att få reda på, hvarom den säkerligen mycket intressanta striden står.»

Unga frun brydde sig alldeles icke om, att ta anstöt af den tillrättavisning, som låg i hans svar, utan tog med ett »alltså» i tu med att utveckla situationen.

»Alltså. Vet ni, hvad lille Göran påstår — — — nu kan väl hvar människa med sundt förnuft begripa, att ett sådant påstående är rent vanvett . . .»

»Ja, det var väl egentligen *det*, som jag skulle afgöra,» anmärkte häradshöfdingen torrt och strök sig nervöst under mustascherna.

»Alltså,» fortsatte unga frun, betonande hvarje ord, »lille Göran påstår, att: man — skulle — kunna — rida — från Sörebro — till — Brönneholm på fyrti, tänk er, fyrti minuter!»

»Ah,» sade häradshöfdingen och ryggade till, »säger han verkligen det! Och Edelsborg säger?»

»Edelborg säger naturligtvis detsamma som hvar människa med sundt förnuft...»

»Ja, ursäkta, men det var väl egentligen *det*, som jag skulle afgöra!»

»Icke vara spydig, häradshöfding! Alltså: hvem har rätt?»

Det blef tyst i församlingen. Hvar och en hade *sitt* minspel under detta högtidliga, afgörande ögonblick; men alla hade sina ögon fästa på den utsedde tvistslitaren.

»Mitt herrskap,» sade denne försmädligt och afvisande, »jag har icke själf ridit direkt från Sörebro till Brönneholm och kan alltså icke afgifva något utlåtande i saken. Måhända äger denna icke den vikt, som kunde föranleda mig att vidtaga åtgärder till en specialundersökning af det annars säkerligen särdeles intressanta spörsmålet. Skulle emellertid herrskapets intresse för detta mellanvarande vara så stort, att parterna ansåge skäl vara att göra rättsmål däraf, så står jag naturligtvis endera parten, hvilken som helst, till tjänst som advokat; och lofvar jag med största samvetsgrannhet låta fastlå, om man på din ridhäst, Lund, eller på din ridhäst,



Edelborg, kan rida mellan Brönneholm och Söreborg på fyrtio minuter.»

Därmed bugade han sig djupt och vände indignerad ryggen till. Unga frun gjorde en stött grimas. Lille Göran hängde handfallen med hufvudet och såg tankfull på honom med sitt ena öga; och en förlägen paus uppstod.

»Bravo,» sade Edelborg beundrande; och därmed var förstämningen bruten. Det bars in mer punsch och selters.



### III.



»Rippelalliansen» hade bullrat åstad såsom den kommit; man kunde ännu från verandan höra hofslagen, hvilka fjärmade sig borta å vägen till vänster. Äfven pastorn hade brutit upp. Häradshöfdingen satt ensam kvar och bläddrade i tidningen så länge, medan fru Emili gått in för ett ögonblick i hushållssysslor och disponenten själf stod inne i arbetsrummet och samtalade per telefon.

Bunth och Åkesson voro intima vänner redan från skolåren. Det var en tillfällighet som fört dem samman. De hade redan årsvis följts åt från klass till klass, utan att ha umgåtts. Då hände det sig en dag, — de voro redan i sjunde nedre — att en lärare, som höll strängt på, att skolrummen skulle utrymmas under friminuterna mellan lästim-

marna, lyfte hand mot Bunth, hvilken ville stanna kvar inne. Bunth blef rasande och glömde sig i hettan. »Slå inte hit!» ropade han hotande. Läraren blef förbryllad och lät handen sjunka. »Hvad säger du!» sade han häpen. »Jag tar inte emot stryk,» förklarade Bunth sturskt. Läraren gick; men det var att förutse, att *därmed* vore saken icke slut. Lars hade åsett uppträdet, och hans kamratblod kom i svallning. Nästa fritimme gick han direkt till boklådan och köpte sig ett exemplar af den nya skollagen, klippte ut den sida, där det stadgades, att läraren först efter tre gånger meddelad varning finge gå handgripligt till väga mot lärjunge i skolans öfre klasser, strök under den ifrågavarande paragrafen med röd blyerts, lade lappen i ett kuvert och tillsände läraren det farliga aktstycket. Det blef stor undersökning, Lars själf hade allra minst brytt sig om att hålla mun, handskriften konstaterades på församladt lärarekollegium, och gärningsmannen nedkallades en vacker dag midt under lästimmen genom vaktmästaren till rektor, inför hvilken han på ställd förfrågan genast erkände sig skyldig samt förklarade sig aldrig ha ämnat



neka, utan ännu vore fullkomligt tillfreds med sitt handlingssätt. Slutklämmen blef, att icke bara Bunth, utan äfven Lars, fingo nedsatt sedebetyg.

På gymnastiktimmen samma dag, som uppträdet å klassrummet ägt rum, hade Bunth fått höra ryktet om Lars' bedrift. Han kom bort till honom och sporde, om det vore sant. Jo! Hvarpå de skakade hand. Från den stunden voro de vänner. Strax därefter inföll påsklofvet. Bunth, som skrifvit hem om det hela, inbjöd Lars att följa med — upp till fädernegodset vid Ringsjön; Lars mottogs som en hjälte och förälskade sig naturligtvis i kamratens vackra syster, som var sjutton år. Senare svärmade de och rumlade samman, begingo galenskaper tillsamman och gåfvo hvarandra delikata förtroenden, fingo den hvita mössan på samma dag och togo studentruset samma natt. Skilda studieområden och skiljaktiga intressen hade heller icke förmått förtaga intimiteten mellan dem. Till sist hade de visserligen måst skiljas: Bunth gick till Stockholm för att där utbilda sig å den praktiska bana han valt, och Lars hade efter tagen hofrättsexamen och sedan

han en tid vacklat obeslutsam, hvad väg han skulle inslå, till sist af oöfvervinnelig motvilja mot ämbetsmannakarriären vändt tillbaka till hembygden och slagit sig ned på sina förfäders gamla bondgård i Skillinge, där han genast såsom sin fars son fick en vidlyftig praxis som advokat samt en mängd kommunala och andra förtroendeuppdrag. Men den gamla vänskapen hade icke slocknat. De hade just icke växlat bref eller på annat sätt underhållit densamma. Men när några år senare betindustrien begynte ta fart i Skåne och ett sockerbruk grundades just i Skillinge, hade Lars arrangerat det så, att vännen fick disponentanställningen.

De bägge vännerna hade vid återseendet hälsat på hvarandra med en så naturlig hjärtlighet, som om de senast i går skakat hand och suttit samman vid punschglaset. Deras umgänge vidtog igen precis på den punkt, där det af oundgängliga yttre tillfälligheter afbrutits, och blef precis så som det förut varit. Att Bunth lagt sig till med en hustru, vållade ingen förändring; hon var en af de rättframma, anspråkslösa kvinnor, hvilkas närvaro icke kännes generande för männen.

Och dessutom kände ju hon och Lars hvarandra sedan gammalt. Hon var af en fattig ämbetsmannafamilj från Landskrona. Bunth hade lärt känna henne på en studentbal under första Lundaåret och förälskat sig i henne. Sin vana och sitt temperament trogen, — Bunth höll af att handla raskt, — hade han friat med samma. Flickan hade svarat ja också med samma, och familjen hade ingenting att invända mot detta briljanta parti. Någon tid därefter förlorade visserligen den unge mannens far hela sin förmögenhet; men med sin vanliga energi lät Bunth de medicinska studierna falla och kastade sig öfver på den praktiska banan. Lars skref på hans växlar och lån. Han vann också hvad han ville: flickan blef hängande vid honom, och han hade redan för tvenne år tillbaka kunnat erbjuda henne ett hem, då han erhöll den förmanliga anställningen som disponent å sockerbruket i Skillinge.

Bunth var den äldste af de bägge vännerna: han var nu trettiosex år. Lars var trettiotvå; men såg ut, som vore han tio år yngre. De voro i allt motsatser; och just därpå hvilade väl, såsom öfverhufvud taget



alla vänskapsförhållanden, äfven deras. Lars kallade alltid vännen med efternamn; men denne brukade aldrig annat än förnamnet, då han talade till eller om Åkesson. Det samma var för öfrigt fallet — och hade alltid varit fallet — gent emot alla människor: han hette alltid, vid andra glaset punsch och vid första bekantskap, bara Lars. Hvarför, kunde han själf omöjligen begripa. Bunth och Emili menade, emedan han vore så stillsamt blid, att folk genast blefvo affektiva och familjära. Visserligen vore han stel, till exempel mot damerna; men ändå, trots allt . . . !



#### IV.

**N**är Emili kom ut, ställde sig i veranda-  
öppningen och gaf sig till att vinda  
klängväxthängena kring ståltrådar-  
na. Det hade lidit långt ut på eftermiddagen  
redan, luften ute öfver markerna skälfde icke  
mera, surret nere i trädgården hade tystnat,  
och något af den stilla och svala melankoli,  
som föregår den tidiga sommarens kvällar i  
Skåne, kom öfver naturen.

När hon hållit på en stund med sitt bestyr,  
vände hon sig om mot häradshöfdingen: han  
satt fördjupad i tidningen och sade ingenting,  
som om han icke ens märkt hennes närvaro.  
Hon blef stående och väntade, att han skulle  
ge ett eller annat tecken ifrån sig; men då  
detta uteblef, vände hon sig åter om, med en  
hånfull och förargad min. Häradshöfdingen  
frasade med tidningen, hon hörde sin man

rumstera inne i arbetsrummet, annars icke ett ljud. En mattighet sjönk igenom henne, knäna nästan böjde sig, — det kom af den första starka sommarvärmen, hvilken hela dagen gjort henne helt hufvudyr. Hon sträckte på bägge armarna, utåt och uppåt, så att det smälde i ett par reumatiska ledgångar, sträckte på hela kroppen, böjde sig bakåt och frampressade ett långtutdraget »ah» af dåsigt välbehag.

»Säger inte du detsamma, Lars?» sporde hon och stod helt oföväntadt framför härads-höfdingen med ett par humoristiskt frågande ögon.

Han blickade upp från sin tidning och såg på henne med ett ansiktsuttryck, som sade så mycket som : var snäll förklara dig en smula tydligare!

Fru Emili blef otålig.

»Att det ändå är bra, att det nu igen blifvit sommar,» utvecklade hon med en förtretsamhetens energi, — herregud, att människan inte kunde begripa det ändå! — böjde sig framåt och satte sitt ansikte tätt intill hans, förnumstigt tillrättavisande och raillerande, såsom icke mer helt unga damer



gärna ha för sed gent emot helt unge män.

»Hvarför egentligen?» svarade han lugnt. »Det vill ju i själfva verket intet annat säga, än att vi herrar spela vår vira ute i lusthuset i stället för inne, och att I damer sitta på verandan och sköta ert i stället för i salen. Och hvad vi alla ha att göra och vänta, det är ju redan i förväg klappadt och klart, helt i detalj: En dag i veckan ha vi viraparti, och det går rundt ibland oss, hos den ena efter den andra, i tur och ordning. Den femtonde juli infinna vi oss alla, samtliga honorationes, på förmiddagen här hos disponenten å sockerbruket och gratulera frun på födelsedagen och ge presenter och inbjudas till gengäld till en enkel fest på aftonen; och den tionde augusti upprepas samma procedur uppe på Sörebro hos fru Lund. Och när så sommaren är slut och hösten kommit och du sitter framför den första brasan och gnider händerna, så säger du precis som nyss, bara med en liten förändring anbelangande årstiderna: »Ack, det känns ändå behagligt att få hela trefnaden inomhus igen, med rusk därute och dubbelfönstren med vadd emellan och de

långa, hyggliga aftnarna!» Och så begynner detsamma omigen, bara med den skillnaden, att vi spela vårt viraparti inne i stället för ute i lusthuset och att I damer sköta brodérnålen och tungan i salongen i stället för i trädgården. Och hvar och en ger sitt stora julgille; lille Görans är det berömdaste, emedan han har bäst om pengar; och i februari göra disponenten och häradshöfdingen — det känner hela trakten på en mils omkrets — en tripp öfver till Köpenhamn för att se teater och höra musik och konstatera, att man årets öfriga tre hundra sextio dagar sitter som en åker-råtta i sitt jordhål. Och när så den första sommardagen är där, och man igen kan sitta och dricka kaffet härute på verandan, så sträcker man på kroppen för att få vinterdvalan ur lederna och säger: »Ack, det är ändå bra, att det nu igen blifvit sommar!» Och så begynns historien från början igen!»

»Nå, nå, nå,» saktade Bunth, som under den långa harangen kommit till.

»Lars skulle gifta sig,» afgjorde fru Emili.

»Ja, det är sant,» tillfogade häradshöfdingen, — »det höll jag på att glömma —: och så

införskrifves hvarje sommar den ena eller andra unga flickan, som gärna vill ha en man och som kan anses utgöra ett passande parti för häradshöfdingen, hvilken partout behöfver gifta sig. Apropos: hvem är det i år?»

»Denna gång ska du bli fri,» svarade Bunth stött.

»Ja, hvem vet,» log fru Emili och såg på sin man. »Vår vän Åkesson är ju icke som andra människor. Kanske hon . . . man har ju sett märkvärdigare saker än så!»

»Prat,» sade Bunth ogillande.

»Ge mig ännu en cigarr, Bunth, så ska jag gå min väg,» afbröt häradshöfdingen. »Alltså — det kommer ändå främmande hit i år också?»

»Ja,» svarade Bunth, i det han sköt fram cigarrlådan. »En gammal väninna till Emili, fru Bruce, fru Ester Bruce. Du har nog hört talas om henne. Det vill säga: under hennes mans namn, Ödman. Du vet, målaren. Du minns nog skandalen för några år tillbaka; skilsmässan?»

»A-ha; ja, en liten smula. Är hon en gammal väninna till Emili?»

»Ja,» svarade denna, »hennes far och min far voro studentkamrater och intima. Vi



kommo mycket samman, hon och jag, som unga flickor; deras egendom ligger icke långt från Helsingborg. Sedan hon blef gift, och jag blef gift, upphörde det ju; de flackade mest rundt utomlands.»

»Hur förhöll det sig egentligen med den där saken? Hvems var skulden?»

Bunth ryckte på axlarna.

»Vet inte.»

»Jag tror inte, det var Esters,» sade fru Emili.

»Du är part i målet,» menade Bunth skeptiskt.

»Jag kände Ester!»

»Ja, men inte honom!»

»Åjo, en smula.»

»Hvar håller han till,» frågade Åkesson.

»Han vände tillbaka upp till Sverige, tror jag. För resten bor väl han som andra målare än här än där.»

»Och hon?»

»Hon reste genast utrikes; hon var led vid sladdret här hemma. Men sen i våras bor hon igen på sin egendom, — såsom fru Bruce, det var hennes flicknamn. Samman med sin lilla flicka.»

»Som du hör,» inföll Bunth, »har hon till och med en dotter. Och det till på köpet en som är en elfva tolf år. Så chanserna för en förälskelse äro visst icke stora, Emili. Eller hur, Lars? Hon är visst också åtskilligt äldre än du. Och frisk är hon inte heller!»

Åkesson, som hela tiden stått med cigarren i handen, bet af, slog eld och tände på. Därefter tog han handskarna ur hatten, satte denna på hufvudet, stack väskan under armen, skakade hand med dem bägge och gick långsamt nedåt gången.

Hunnen halfvägs ner åt grinden till, stannade han, betänkte sig, vände sig om och sade:

»Kom till mig i mor'n kväll! Jag skall också säga ifrån till den nye pastorn. Vill Emili göra honneurs som värdinna hos mig?»

»Gärna, Lars. Jag skall inte skolka.»

»Tack! Adjö!»

»Adjö, adjö!»

Häradshöfdingen stängde omsorgsfullt grinden efter sig samt försvann bakom häcken på vägen mot byn till.



V.

**I**n förmiddag ett par veckor senare gick Åkesson i ett ärende till Bunth — det gällde häradsparbanken, i hvilken han själf satt som direktör och vännen såsom styrelsemedlem. Han vandrade tvärs öfver alla marker, — vägen ned om kyrkbyn var en betydlig krök —, kom alltså in genom den öfverbyggda porten — de trenne uthuslängorna härstammade från en gammal bondgård och voro sammanbyggda enligt gammaldagssätt — samt ringde på. Pigan, som kom att öppna, sade att herrskapet satt på verandan. Han gick genom ett par smårum, och hörde någon skratta därute. Han stannade och lyssnade: jo, det var pastorn; denne hade just detta egendomliga skratt, hvilket var hårdt som hans benbyggnad och lät som



en grymtning. Då han kom ut i salen, såg han Efraim och frun i huset sitta utanför i den skarpa belysningen hvar på sin stol midt emot hvarandra. Hon rak och stel som alltid, han starkt framåtlutad, hållande sitt ansikte tätt inunder hennes och blickande upp i detta. Hon berättade något som tycktes vara af ömtålig natur, ty rösten var dämpad och ifrig; Åkesson hörde, medan han skred fram öfver golfmattan, ordet »trippelalliansen», och Efraim grymtade därvid ännu högljuddare än förra gången, midt upp i berättarskans ansikte samt utan att taga sina ögon från detta.

De hade icke märkt, att han kom, förrän han redan stod i dörröppningen. Fru Emili högg tvärt af, och det inträdde en liten obehaglig paus. Hon reste sig och räckte fram handen; hon var behärskad som alltid, rak och stel, och hennes ansikte var ännu regelbundnare än eljes, tyckte häradshöfdingen; men på hvardera kindknotan satt en hektiskt röd fläck. Pastorn hade också stigit upp och tagit honom i hand; han hade icke hunnit lägga bort det smil, med hvilket han suttit och åhört fru Emilis historia; han stod med framåtlutadt hufvud och såg på Åkesson med

ett slugt och sötaktigt smil och med en genomborrande, indiskret blick i de brännande ögonen, hvilka tycktes liksom större och mera genomträngande och närgångna än annars.

Åkesson sporde efter Bunth. Han ville icke sitta ned, ville ha fatt i Bunth och måste strax åstad igen. Bunth stode nere vid sin svarfstol, sade fru Emili, — svarfva var hans älsklingssysselsättning. Åkesson tog genast afsked och gick tillbaka samma väg som han kommit. Han lämnade en paus efter sig, hvilken äfven han kände som ett obehag inom sig.

Bunth stod mycket riktigt i svarfstolen nere i verkstaden, hvilken han inredt åt sig i ena uthuslängan, samt förfärdigade brickor till ett brädspel. De fingo ärendet klarlagdt; och Åkesson var redan utom dörren, då Bunth ropade efter honom:

»I öfvermorgon kommer fru Bruce! Du kunde ju titta hit öfver på kvällen, så kan I göra bekantskap först som sist.»

Åkesson hade blifvit stående, stod en stund, mumlade något och gaf sig töfvande i väg, som om han grubblade öfver något. Det var alltid så med honom; han vantrifdes i monotonien, men när någon ryckte inpå

honom, som skulle bryta den, en tilldragelse eller en person, stretade det emot inom honom, och han förnam det som obehag. —

På dagen af den väntade gästens ankomst stod han, just som tåget hvisslades ut, på gatan i det lilla stationssamhället i samtal med en klient. Därunder såg han Bunths åkdon komma farande gatan fram och vika af in på vägen, som förde till Skillinge. I char-à-bancen sutto fyra personer, observerade han: Bunth, Emili, en dam och en liten flicka. Just som vagnen vek af vid vägkorsningen, reste Bunth sig halft upp från sätet och vinkade; och kusken drog in tömmarna. Men Åkesson, som tydligt varseblef allt, låtsade som om han ingenting märkte; och åkdonet försvann bakom en husknut.

Ett par dagar gingo. Han sade sig själf jämt och samt, att nu skulle han gå på visit; men han kom sig inte för. På morgonen hette det: Ja, i eftermiddag; och på kvällen: Ja, i morgon.

Slutligen, på tredje dagen, kom en bjudning till följande dag, en söndag. Disponentens ville gifva stormiddag till gästens ära.





## VI.

**K**lockan led mot fyra på eftermiddagen. Man var redan nästan fulltaligt församlade; salen full af ortens honoratiores. Man satt och stod, i grupper eller två och två, och väntade. Det var naturligtvis alltid den otrefligaste delen af festen, denna oundgängliga halftimme före bordet; men i dag var det ännu värre än vanligt. Det låg något alldeles särskildt i luften och stämningen. Man hade ännu svårare än annars att finna på något att säga till hvarandra, på samma gång som man just i dag partout ville kunna konversera. Man kände i dag starkare än eljes det för denna halftimme egendomliga obehaget; och det var så mycket otrefligare, som man just i dag absolut icke ville röja något sådant. Herrarna talade högljudt och damerna skrattade forceradt,

och man sökte på detta sätt råda bot på förlägenheten och osäkerheten hos sig själf; men det hade en motsatt påföljd, i det att pauserna blefvo allt mer påfallande och det som skulle döljas därigenom först riktigt blottades.

Man var icke mellan sig, som annars. Där fanns i dag i sällskapet en annan, en ny, en främmande; och som hon satt där, kändes hon af detsamma såsom en träsplint i nagelkött. Man ville inbilla sig själf och de andra, att man vore helt naturligt, som om hon alldeles icke sutte där, och att man rakt inte förnam hennes närvaro; men man förmådde icke, och det iriterade. Det fanns i dag en viss punkt i salen, där man liksom tyckte sig sitta och betrakta sig själf, med kritik, med löje, med afsmak och med alla andra otrefliga sinnesstämningar. Det var, som om en trollstaf med ens berört alla medlemmarna i detta sällskap, i hvilket man kände hvarannan utan och innan sedan åratat, och som om därvid allt det narraktiga, allt det otillräckliga, allt det fördomsfulla och inskränkta plötsligt krängts ut i dagen. Om den punkten vore borta, skulle det genast verka, som om man satt sagans osynlighets-

görande hatt på sig; men nu fanns den där punkten där och lät sig icke bortfösas ur medvetandet, — den naturligt själsäkra öfverlägsenhetens lugna likgiltighet.

När Åkesson, som kom sent, trädde in genom dörren, kände äfven han med ens närvaron af denna punkt; hans ögon riktade sig genast, såsom dragna af en instinkt, mot det soffhörn, där en blek dam i en svart siden-dräkt satt, hållande i handen en liten flicka, som satt bredvid.

Bunth kom farande, så snart han fick syn på honom.

»Du har ju varit som bortblåst,» sade han. »Kom nu!»

Därmed drog han vännen med sig bort till soffhörnet till den främmande damen samt föreställde. Fru Bruce hade rest sig. Hon var af medelhöjd, med en slank och böjlig kropp. Typen var nästan sydländsk. De svarta ögonbrynen voro starkt bågiga, och det svarta håret låg vågigt öfver pannan. Munnen var snarare stor än liten, dragen oregelbundna, kindknortorna något utstående; men hyn ägde en egenomlig hvit mjukhet. Ögonlocken hängde tunga och något brunblå ned öfver de stora



violetta pupillerna. Hon höll hufvudet en smula bakåtlutadt, och blicken träffade därigenom alltid liksom ofvanifrån och halft på sned. Denna hållning skulle egentligen gjort intrycket af högfärd; men uttrycket i blicken förtog detsamma, — ett uttryck af trötthet och sorg, hvilket tillsammans med den sjukligt hvita och lena hyn gaf ansiktet dess prägel.

Hon räckte den nykomne handen, och ett likgiltigt intresse lyste upp som en kornblix i hennes min, när hon hörde hans namn. Äfven af det sätt, hvarpå Bunth verkställt presentationen, märkte Åkesson, att Bunth och Emili talat med den främmande om honom. Det misstämde honom, och han blef ännu stelare än vanligt. Fru Bruce tycktes emellertid icke akta på detta, lika litet som på allt annat, som försiggick omkring henne.

Man var fulltaligt närvarande. Bunth bjöd fru Bruce armen, och sällskapet tågade par om par in i matsalen. Vid ena bordsändan presiderade värden, med gästen vid sin ena sida och gamla prostinnan å den andra. Efter fru Bruce kom häradshöfdingen med fru Lund; på sin andra sida hade denna Edelborg. Vid motsatta bordsändan satt

värdinnan med pastorn; — denne vore nämligen också så godt som en främling och man måste utmärka honom vid detta det första stora tillfälle, då man såg honom hos sig. För öfrigt var det långa bordet garneradt med ortens andra honoratioresfamiljer, mest större arrendatorer från herresätena. Äfven en löjtnant fanns, och tvenne unga flickor i blekröda sommarklädningsar, hvilka, alltsedan de för ett par år tillbaka konfirmerades, af hela kretsen uppställts för den ogifte härads-höfdingen till benäget val.

Det blef snart lifligt kring bordet. Disponenten hade ett förträffligt kök och en rikhaltig vinkällare. Stämningen från den otrefliga samlingshalftimmen gick sin kos. Man blef sig själf igen. Ansiktena blefvo allt rödare, gesterna allt lifligare, tungorna allt lösare. Man skrek öfver till hvarandra och halfhviskade öfver till hvarandra precis samma saker som vid så och så många festmiddagar förut; man tyckte det var alltsammans nytt, sade det gärna och hörde det gärna sägas.

Häradshöfdingen satt mest tyst, för sig. Hans bordsdam var mest upptagen af sin andre granne. Lille Göran, som ödet placerat

nered vid motsatta bordsändan blandade sig emellanåt in i deras konversation, trots det hardt när omöjliga däri. Han gjorde förtviflade ansträngningar för att midt i det allt högljuddare sullet uppsnappa ett eller annat ord af deras tämligen lågmäldt förda samtal, och skrek också ibland något in emellan dem. Men han ernådde intet därmed; de gåfvo honom en ligkiltig blick, och konverserade vidare.

Hans andra granne, fru Bruce, underhölls af värden och den gamla prostinnan. Hon satt stilla och oförändrad under hela måltiden, skötte å sin sida samtalet precis så mycket som var oundgängligen nödvändigt för att det icke skulle gå i stå, men heller icke därutöfver. Åkesson bytte knappast tio ord med henne under hela tiden. Han stal sig bara emellanåt till att betrakta henne från sidan: — något starkt intryck gjorde hon icke på honom; vacker kunde man icke kalla henne; snarast en stilla, helt opersonlig sympati och välbehag kunde man kalla det som han kände i hennes närhet.

Kaffet med cigarrerna och avec'et serverades ute i det fria. Damerna, som arm i



arm eller armarna om hvarandras halsar togo sig motion ofvanpå middagen nere i trädgården, fingo sitt nedburet i ett af lusthusen. Herrarna hade efter middagens ansträngningar icke hunnit längre än till verandan. Där sutto de nu, röda och svettiga, med glåmiga ögon och stinna magar, och smälte maten i boconstrictorsdvala. Det led mot kväll; myggen stimmade ljudlöst i den stilla luften. En riktig skånsk sommarsöndagsafton; borta från byn hördes en dragharmonika.

Fru Bruce gick upp och ner längs hufvudgången med sin lilla flicka och sin gamla väninna. Herrarna på verandan sutto tysta och mönstrade henne: — de flesta hade ju att vid ett senare tillfälle på dagen aflägga omdöme i ärendet och därvid kanske komma att bemöta skäl med skäl, nämligen när de blefve ensamma med sina respektiva fruntimmer.

Då fnissade Bunth till. Alla sågo spörjande på honom, utom Edelborg, hvilken ofvändert stirrade nedåt gången. Bunth pekade på honom.

»Tycker ni inte, att Edelborg ser ut precis

4. — *Fru Bruce.*

som när han sitter och låter en häst profspringa för sig?»

Edelborg tog icke blicken ifrån sitt studie-föremål; blott i hans ansikte kom ett leende af dumt och själfstillfreds förståsigpåeri.

»Jag sitter och undersöker hur gammal hon kan vara,» sade han efter en stund. »Det är inte bara på tänderna som man kan se hur gammalt ett djur är; man kan äfven se det på gången. Det är min konst, ser herrarna!»

Och Edelborg lät sina i feta gula valkar inbäddade, vattenblå ögon med stolthet glida öfver laget.

»Det kan jag också,» skrek lille Göran.

»Nå låt höra,» sade Edelborg i orubblig flegma. »Hur gammal är hon då, om jag får be?»

»Hon är åtminstone fyrtio år!» förkunnade Göran så högt, att de andra måste tysta på honom.

Edelborg förändrade inte en min.

»Stämmer inte,» förklarade han. »Man ska inte göra sig till, i hvad man inte begriper.»

De bägge damerna hade emellertid åter nått upp till verandan och vände nu på nytt igen.

»Jag tycker,» sade Åkesson, då de ånyo voro utom hörhåll, »att hon rakt inte ser ut som en ragata, som skulle kunnat gjort sin man lifvet så surt, att han måste rymma fältet.»

Det höjdes motsägelser från flera håll: det kunde man inte afgöra så där i flygande rappet, han hade ingen rätt att ens ha en mening i en sådan sak så där med ens och utan vidare.

»Hur kan du mena det så säkert?» sporde Efraim med sitt smil och sin genomborrande blick.

»Sådant där har man på instinkten,» afgjorde häradshöfdingen torrt och kategoriskt. »Det säger det första intrycket. — Jag tror på det första intrycket,» tillade han retsamt afvisande, då Efraim fortfor att betrakta honom. »Hos *mig*.»

Man riste på hufvudet, mumlade motsägelser, smålog misstroget.

»Nej, nej,» afslöt Göran Lund saken, »det är aldrig ens skull, att två träta,» — man måste åter tysta på honom.

Då krämtade gubben Bertelson och grep om sitt punschglas.



»Silentium,» sade Bunth. »Ut med det, farbror!»

Gubben Bertelson var en sammansättning af klot. Hans mage, öfver hvilken för tillfället västen var uppknäppt en tre fyra knappar nedtill, var trind; hans ben hjulade och bildade tillsammans en nolla; på den stora, klotrunda bålen satt ett litet klotrundt hufvud med en hvit biljardkula till hjässa och en röd fullmåne till ansikte. Rundt kring hjässan lopp en krans af grått hår, och rundt kring ansiktet lopp en krans af grått skägg. Äfven i detalj hade naturen vidhållit klotsystemet vid utformningen af gubben Bertelsons stofthydda: näsan var kort och af knappform, ögonen tvenne stora, utstående glober. Till och med när han talade, lät det som om idel runda föremål pluttrade ut ur munnen.

»Tyst, pojkar,» sade han och grep om punschglaset, »och hör på mig, som är en gammal praktikus och varit hästdoktor i fyrti år och plåstrat med kräken både utan och innan. Ser ni, gubbar, jag har lärt känna det mänskliga lifvet och lefvernet genom mina hästar och hundar och skapelsens andra oskälige kreatur, — ja, du behöfver inte grina åt det,

du gröngöling där till pastor, jag känner också till *den* människorasan alltigenom mina djur: battingen är spakare än tjuren, och galten bits inte som ornen, och vären stångs inte mer, när han blifvit bedde, och du får aldrig hos fållen se nånting så vildt och så satans grant som hingsten, när han vädrar stoet. Nå, för att komma tillbaka till saken — ja, kan du inte tåla att höra *det*, pastor, så är du min gud och själ heller ingen man, — men för att komma tillbaka till saken: nu ska jag berätta er en historia, gubbar. Jag hade en gång en mörra, — ja, du kände henne, Edelborg, för hon härstammade från din far — inte flina åt din egen dumhet, Göran, det var du och inte jag, som lade in i mina ord den tvetydigheten — en den allrasomsötaste lilla mörra, hvit som oskulden och med två blanka bruna ögon som hos en sextonårs flicka. Men kan I skaffa mig *ett* sådant utstuderadt stycke satan till, så kan I få ta, om det så skulle vara, min bästa jakthund — ja, Bunth, jag menar Nero — ta'en! Den mörran — hon hette Virginia — som hon kunde kela för en, gnida sig upp mot en, ge en kärleksblickar, äta brödet ur ens hand och tacka för det! —

Det var som ett mänskligt väsen, det var till att bli pin kär i . . . Sill voss plä, som fransmannen säger, pastor: naturlia, nix sunt turpia — det står i skriften! — Nå, men när hon så kom i den andra hörnan . . .! Ack herre jussus! Det var icke till att tro sina sinnen! Som en annan person, rent af! Då lade hon öronen tillbaka, bara hon fick syn på en; sparkade bakut, när man gick förbi; bet, när en ville gå upp till henne i spiltan. Och om man just en sådan dag skulle köra bort och behöfde henne och ville ha henne ut ur stallen: — lögn! Nej; omöjligt! Hon stretade emot, satte sig på hasorna och stretade emot. Aset kunde stanna midt på vägen; rätt som man satt där i vagnen och körde och tänkte på ingenting — höll det, höll. Nå, man tog till piskan: — puh, hon lade öronen bakut och stod stilla. Man steg af, ställde sig framför henne, tog i tygeln, drog — nej! Bara öronen bakut och krökta bakben. Och vet I, när man då såg henne in i ögonen: — jag har ta mig blanka fan aldrig i min lefnads dar sett ett sådant uttryck af ond skadeglädje hos en människa. Icke ens hos min egen salig kärring! Men, ser I, talade man bara



vänligt till märran, så kunde det ibland gå som smordt; hon kunde stå och betänka sig — gallan kunde ju inte sätta sig så med ens heller. Med gumman min var det härvidlag något olika. På henne bet ingetdera. Det blef mig aldrig annat tillöfvers än att ryta till henne: »mulier skall taceat i ecclesiis» och smälla dörren i efter mig — men därmed var det ju inte stort bevändt! — Skål på det, gossar!»

Gubben Bertelson tömde sitt glas och fortsatte:

»Hvad detta speciella fall angår, så ger jag min unge vän häradshöfdingen rätt. Man kan ju bara för det så som man tycker: Det är ras hos den kvinnan, tro mig — fin ras, prima, arabisk, fullblod. Och det är ta mig djäfvulen det enda som är hufvudsaken,» slöt han hviskande.

De bägge damerna hade åter hunnit till verandan. Gubben Bertelson fyllde hastigt sitt glas, steg ned för trappan emot dem, ställde sig framför fru Bruce, talade och sade:

»Tillåt, min högtärade fru Bruce, att gubben Bertelson, som är en gammal suput och kvinnohatare, men för resten ett exemplar

af den äkta gamla skånska gårdvarrasen, som nu tyvärr håller på att dö ut, tömmer detta glas till er ära och för ert goda ansiktes skull!»

Fru Bruce ryckte till och bleknade lätt och stod en minut villrådig, betraktande gubben, hvilken i sin halfbugande ställning afvaktade tillåtelsen. Därpå löste sig med ens hennes drag, ett solsken gick fram öfver dem, hon fick själf ett glas, stötte det mot gubbens, tackade och drack honom till. Gubben bugade sig djupt och skred med stolta steg tillbaka upp för trappan. —

Det var tid att bryta upp. Fru Bruce och Åkesson stodo samman långt nere i trädgården. Trippelalliansen hade just tagit samfäldt afsked af dem och bullrade åstad upp mot den upplysta verandan, där gubben Bertelson rekommenderade sig högljudt och omständligt för värdfolket, — unga frun och Edelsborg sida om sida, och lille Göran kretsande omkring dem som en hundvalp kring sitt herrskap.

Då möttes deras blickar, liksom satta i rörelse och riktning af en och samma instinkt; det var icke att säga, att den ene först sett

på den andra eller tvärtom, utan de stodo med ens och sågo på hvarandra. Och i de bägge blickarna låg precis ett och samma uttryck; den ena fann i den andras blick sin egen själsstämning återspeglad: löjet, föraktet, afsmaken . . . Ett af dessa ögonblick, hvilka gå obemärkta förbi och osedda falla till märken, såsom ett frö, som slumpen fällt och ur hvilka ett lif och ett lifsöde stundom kunna framväxa . . . . .

Deras ögon hade en stund hvilat i hvarandra; därpå hade de gifvit sig till, utan att växla ord, att gå upp mot huset till, helt långsamt. De hade med ens, utan att veta huru eller hvarför, blifvit helt förtroliga; de kände det bägge på samma sätt, som om de varit bekanta i åravis.

»*Det tycks vara helt och hållet komiskt,*» sade hon kort.

»Nå,» genmälde han småskrattande, »när man ser på det hvar dag och får den komiken serverad hvar dag, så verkar den till sist en smula fadd. — Det äcklar mig,» tillade han tvärt.

Hon hade halfstannat framför en grupp af rosor, hvita och röda, höjde sig ned och



insöp doften samt vände sig därpå om och blickade ut öfver landskapet. Det var en tämligen dunkel sommarnatt, utan måne; den blå skymningen låg tung öfver alla föremål, hvilka stodo orörliga, som om de sofvo. Värmen var tung, äfven den; det låg något beklämmande öfver allt, man visste icke rätt, om det var det egna blodet, som flöt tungt, eller om det var naturen, som hade oroliga drömmar samt vred och vände sig och andades med besvär.

Åkesson kastade en förstulen blick in i hennes ansikte: hon hade svept en svart spetsduk kring hufvudet, det bleka ansiktet sken helt hvitt i den svarta infattningen, och ögonen blänkte däri helt svarta. I nästa ögonblick hade hon åter vändt om, och de fortsatte långsamt upp mot huset, inifrån hvilket man hörde trippelalliansens afskedsoväsen försvinna, medan den upplysta verandan en stund stod tom.

»Det är visst bra mycket här, som gör det,» sade fru Bruce i anknytning till hans sista ord.

»Nå . . .» svarade han töfvande. »Hvarför tror ni egentligen det?» tillade han raskt.

»Bunth har ju afkonterfejat er för mig. Det hade han förresten inte behöft. Jag hade ändå afläst det på ert ansikte och sätt. Sådant är ju så enkelt; man känner det strax, när man sitter så där stilla och låter det hela draga förbi sig — eller hur, herr häradshöfding?»

»Ja,» svarade denne, »jag kan inte neka, att jag gjorde en liknande reflexion i dag med afseende på er, fru Bruce. Jag sporde mig själf: men hvarför har hon egentligen kommit hit? Hon hör ju inte hit!»

Hon gick tyst vid hans sida, och de hunno till verandan. Där stannade hon och såg ut i natten.

»Det kommer an på en själf,» sade hon något hårdt. »Det är inte detsamma för den ene som för den andre. Hvad som för er är leda, kan för den främmande vara ro.»

I detsamma kom värdinnan ut på verandan. Häradshöfdingen följde de andras exempel och tog godnatt.



## VII.

**H**an morgon bittida en vecka senare red Åkesson ut ifrån sin gård, fram genom kyrkbyn, där vägen ännu låg fuktsvart af daggen inunder de täta alm- och kastaniehvalfven, samt ut på vägen, hvilken förde förbi sockerbruket och Brönnehalm och sedan vidare utåt slätten. Han skulle på långtur i affärer och hade därför måst bryta upp med solen; färden komme att taga hela dagen i anspråk.

Han red i sakta mak framåt vägen; det ljusbruna stoet frustade och kråmade sig af otålighet. Solen stod ännu lågt i öster; daggen tindrade på gräset och blommorna å dikeskanterna samt på säden ute öfver markerna. Det tecknade sig till en varm och vacker sommardag, men ännu låg morgon-



svalkan i luften. Röken stod rak ur alla skorstenar, tupparna golo när och fjärran. Stämningen öfver slätten, när den mornar sig; och vägarna ännu tomma.

Just som han vred, där vägen krökte sig i ett knä, varseblef han strax framför sig en ensam dam i en gul dräkt. Hon hade ingenting på hufvudet, det svarta håret var bart; hon bar i handen en parasoll af samma färg som klädningen, samt gick vägen fram så där obekymradt vårdslöst, som då man känner sig fullständigt allena och obevakad och ingen människa är nära.

Det var fru Bruce. Åkesson kom närmare och närmare, utan att hon tycktes lägga märke till hofslagen. Han befann sig redan alldeles bakom henne, utan att hon vändt sig om, och han kunde ostördt betrakta henne. Det svarta håret låg helt löst och flöt öfver hennes hufvud, och den gula morgonkjolen satt fritt och yppigt som en blus kring lifvet samt föll nedåt slät och i naturliga veck.

»God morgon,» hälsade han, i det han red fram jämsides med henne och gjorde vändning med hästen.

Hon såg sig hastigt om vid hälsningen.

»Ah,» sade hon lugnt, men förvånad.  
»Så tidigt utel!»

»Ja, men ni själf då!» svarade han muntert. »Jag skall långt och tillbaka igen till kväll; så *jag* hade ingen tid att spilla. Men ni!? Det är icke tradition i det Bunthska huset att stiga upp så där i ottan.»

Han hade svingat sig ned ur sadeln och fattat hästen vid tygeln. Sålunda gingo de sakta samman framåt vägen.

»Nej,» sade hon, i det hon lade hufvudet något tillbaka, så att de bägge halssenorna tecknade sig tydligt kring en djup halsgrop, samt insög den friska, daggmättade morgonluften med vidgade näsborrar och en glad min. »Det är min egen tradition. De tidiga morgontimmarna äro *min* tid; det är då som *jag* lefver. Hellre sofva bort ett par af de tråkiga middagstimmarna; men morgonen försummar jag aldrig. Det vore detsamma som att mista sin dag; och mista en hel dag har jag inte råd till, tycker jag. — Jag är nämligen mycket snål därvidlag, skall härads-höfdingen veta,» insköt hon med ett egendomligt skratt. »Att stiga upp, medan ännu hela huset kring en sofver, smyga sig ut genom ett

hus, där ingen vet af det, få den första doften och den första friskheten, och det helt, helt allena, — det ger jag icke så lätt slipp på. Det är som att njuta själfva lifvets eviga friskhet om igen för hvar dag som kommer; och det är den njutning, som aldrig kan mista sin nyhet och sin friskhet.»

Ryttaren skred helt stum vid hennes sida. Han kunde icke finna på ett ord att säga.

»Ni är väl förundrad öfver min talträngdhet,» afbröt hon sig och visade honom ett ansikte fullt af sol, ett ansikte som icke var ungt i hud och linier, men hvars själ var ett barns. »Men det är naturen själf i morgonstämning, som talar, utan att den vidare tänker därpå eller vet hvad den säger. —

Nu skall jag gå upp och se efter, om icke min flicka är vaken. God morgon, herr häradshöfding! Och lycklig resa!»

De hade hunnit till disponentens trädgårdsgrind. Hon klappade stoet på halsen, räckte därpå ryttaren en mjuk, hvit hand och gick upp igenom trädgården, där blomsterna just öppnade sig, samt upp mot huset, som låg och sof med nedfällda gardiner, utom på



frontispisen, där fru Bruce hade sitt rum och där fönsterna stodo vidöppna.

Åkesson steg i sadeln och satte stoet i en rask traf. Då han kommit ett stycke väg höll han inne, lät tygeln hänga lös öfver hästens hals och blicken fara rundt ute öfver slätten, satt en lång stund i tankar, drog ett djupt andedrag, som när man vaknar, satte händerna mot höfterna, begynte hvissla någonting muntert, samt red så i mak vidare ut i den vaknande sommardagen. —

Han hade på återvägen hem ut på eftermiddagen redan hunnit ett godt stycke förbi Brönneholm, då han hörde hästgalopp bakom sig. Han saktade sin gångare och vände sig om för att se efter hvad som stode på; men i samma ögonblick rök en människa på en häst förbi honom i ett moln af damm.

»Hej,» skrek det inne i dammolnet.

»Hvad fan, det var ju lille Göran!» — Åkesson höll med ett ryck inne sin häst.

»Hallå, Göran!» ropade han. »Hallå! Men så vänta då!»

Men den andre var redan utom hörhåll; där var icke mer att skönja af honom än en svart punkt i en gul sky. Åkesson satt hand-

fallen och såg efter detta besynnerliga fenomen, tänkte efter och vände därpå hästen. Man måste dock ta reda på, hvad det skulle betyda; och naturligtvis hade Göran kommit från Brönneholm.

Han vek af från stora vägen in mellan ett par massiva stenkolossoer samt red fram genom en bred allé af ofantliga, åldriga almar, hvilka högt uppe öfver honom bildade ett enormt, slutet hvalf. Vid bägge sidorna af vägen lågo på regelbundna afstånd hvitkalkade stenar; och öfver hans hufvud förde råkorna oväsen i almkrönorna. Då han ridit en fem minuter, öppnade sig den skumma allén, och framför honom låg, uppe på en liten kulle samt midt i en tämligen ny utseende trädgårdsanläggning med gula, grusade gångar och gröna gräsrundlar och brokiga blomster-rabatter, det Edelborgska herresätet. Det utgjordes af trenne sammanbyggda längor med bara en våning samt af hjärt brandgul tegelsten. Han red in på gårdsplatsen och upp mot midtallengan, där ett litet utbygge betecknade hufvudingången. En tjänare kom springande.

Om hans herre vore hemma?

Jo.

Hade icke herr Lund varit här?

Jo.

Karlen stod och log, han kunde synbarligen icke hålla sig: han var alldeles röd i synen af pur ansträngning att icke brista ut. Häradshöfdingen såg på honom frågande, själf med ett smil i' mungiporna; därpå gaf han honom hästen att hålla samt gick in i huset.

Alla dörrar stodo vidöppna, — Edelborg residerade ensam på gården, och där härskade unghälsoseder. Ingen människa var att se. Åkesson, som rörde sig på känd mark, tittade in i arbetsrummet, — ingen att se. Gick tillbaka ut i vestibulen, in genom en större sal, hvilken bildade ett med en veranda bakom glasväggar, och tittade ut i trädgården, som förde ned till en kanal, där några svanor simmade, — ingen. Vände åter om, trädde in genom matsalsdörren, och tvärstannade: bordet stod ännu fullt af flaskor och glas och såg ut som efter en ogenerad stormiddag, med smutsfläckar och tillskrynklade servetter. Han skulle just gå vidare, — då blef han med ens stående och lyssnade: åter hördes det, helt tydligt, inne från rummet bakom matsalen — en hviskande kvinnostämman, ett



fnissande, ett frasande af en klädning. Han trampade hårdt till och slog sig på benet med ridspöet, för att anmäla sin närvaro, samt skred långsamt hän öfver golfvet. Det blef tyst därinne ett ögonblick; och strax därefter blef Edelborg synlig i dörren, med ett rödt och förläget ansikte, men med en orubblig flegmä i sina vattenblå glotsögon och sina svällande lemmar.

»Det är härads höfdingen,» sade han tillbaka inåt rummet utan att se sig om samt gick emot sin gäst. »God dag, härads höfding. Kom och tag dig ett glas!»

Åkesson blef stående, — han vädrade, att grannlagenhet vore af nöden och att grannlagenhet härvidlag vore detsamma som att icke hasta.

»Tack, jag ska strax åstad igen. Jag ville bara veta, hvad det är i vägen med Göran. Han rök just förbi mig därute, som om elden vore lös nånstans.»

»Elden lös!» småskrattade Edelborg med sin flegmatiska kynism. »Nej, fan! Göran fattas ingenting. Kom nu med och ta dig ett glas med fru Lund — fru Lund är kvar här — så ska du få hela historien.»

Därmed tog han gästen om ryggen och föste honom in genom dörren. Åkesson kände rummet sedan gammalt: det var sup- och spelrummet för Edelborgs ungarlag. Gardinerna voro nerfällda, och det rådde halfskymning därinne. Det såg ytterst oordentligt ut: bordet var nersöladt; öfverallt märken efter cigarraska och fuktiga glasfötter; en golfmatta var sparkad åt sidan, och rygg-täcket till en korgstol låg och släpade. Vid väggen mellan de bägge fönsterna stod unga fru Gina Lund. Hon gjorde en tvär vändning emot Åkesson, just som denne sköts in genom dörren, — bestämdt hade hon sysslat framför spegeln! Hon strök och slätade ännu helt mekaniskt med fingrarna öfver sin klädning. Hon var varm och röd, och håret något i oordning.

»Puh,» sade hon, icke fullt naturligt, »hvilken hetta! God dag, härads höfding! Hur mår fru Bruce?»

Åkesson studsade, och en motvilja, som han själf icke kunde utreda, steg upp i honom. Han slapp emellertid svara, ty värden föste honom hän till bordet, tog en flaska caloric i den ena handen och en bukig munk i den

andra, pekade med caloricen på en hennessy och med munken på en grön chartreuse, samt sporde Åkesson, hvad denne ville ha. Då gästen icke raskt nog kunde bestämma sig, fyllde han i af alla fyra sorterna, och så, att det rann öfver i alla fyra glasen. Därpå drack han honom till, räckte honom cigarrlådan, strök en tändsticka åt honom, sköt fram ett par stolar till supbordet, den ena in i knäveckan på Åkesson, — allt med samma flegmatiska vältillfredshet — samt tog själf omständligt plats i en fåtölj och såg dumt frånvarande på häradshöfdingen.

»Nå?» sade denne otåligt.

»Det är ju sant!» erinrade sig den andre. »Jo, nu ska du få höra.»

Om han kunde minnas, hur härförleden, hos Bunths, Göran påstått, att han kunde rida mellan Brönneholm och Söreborg på tre kvart, hurusom vidare han, Edelborg, och fru Gina förklarar det omöjligt, och hurusom de velat ha honom, häradshöfdingen, till skiljedomare?

Jo, bevars. Han mindes det.

Nå, han, Edelborg hade haft herrskapet Lund på middag hos sig i dag. Vid madeiran hade Göran åter begynt rida på sin gamla käpp-



häst. Göran hade stått på sitt, och de, det vill säga fru Gina och Edelborg, hade stått på sitt. Då hade Edelborg tyckt som så, att det vore bäst att en gång för alla få tvisten sliten, — hellre rida än prata. Fru Gina hade tyckt alldeles detsamma. Under tiden skulle Edelborg försöka hålla fru Gina med sällskap. Göran hade icke tyckt om arrangemanget och sett en smula snopen ut, men han skämdes att draga sig ur spelet. Så snart han hunnit hem till Sörebro, skulle han genast själf personligen ringa på i telefonen, och då skulle det afgöras, af hägge parterna, med klockan i hand, hvem som satt med sista sticket.

Edelborg framställde saken med torr omständlighet, som då en jurist utvecklar ett mål, och med sin vanliga flegmatiska kynism. Fru Gina satt med armarna på bordet, något apatisk, med mätt och sömnigt uppåtdragna pupiller, helt och hållet ointresserad, som det tycktes, såväl af utgången som ock i synnerhet af sällskapets oväntade tillökning.

Edelborg såg på klockan.

»För fan, det är hög tid. Vi få passa på. Kom så gå vi in till telefonen!»

Telefonen var i arbetsrummet, vid sidan

af vestibulen. De togo sina glas i handen, tågade dit in och satte sig ned att vänta, hvar och en med sin klocka i handen. Minuterna kröpo trögt som sniglar; men tiden gick dock sin säkra gång. Det var bara fem minuter igen. Det kom ett visst intresse öfver det hela, — spänningen i ett spel. Ännu tre minuter, — fru Gina satt och vred sig hit och dit och kunde icke hålla sig stilla, — skrek plötsligt till . . .

Telefonen ringde som rasande, ringde och ringde och ringde.

Edelborg stod med luren intill örat.

»Hvad säger han?» sporde fru Gina.

»Han frågar, hvem det nu är, som varit dum,» genmälde Edelborg med en blick öfver till frun. »Han eller vi.»

»Det kan där ju icke vara tal om,» skrek fru Gina så högt, som om det varit hennes mening att det per telefon skulle höras ända till Söreborg.

»Det kan där ju icke vara tal om, säger din fru,» refererade Edelborg samvetsgrant och med orubbligt allvar i telefonen.

Åkesson bröt strax därpå upp. Då han hunnit fram mot korsvägen, såg han en

ryttare i rask traf böja af från vägen, som ledde norrut. Det var Göran. Han satt stolt som en kung på sin gångare; han föreföll Åkesson som en skefögd påfågel. Redan på långt håll hallåade han mot den mötande.

»Du kommer från Brönneholm?» skrek han.

»Ja.»

»Nå, du vet allt?»

»Ja, jag vet allt.»

»De voro väl djäfligt långnästa, hva'?»

»Otroligt. Det var riktigt otäckt att se på.»

»Adjö med dig, häradshöfding. Det kliar i mina fingrar efter att få se dem. Det är ingen tid att förlora; eller hur?»

»Nej, det har du rätt i, Göran. Adjö med dig, Göran!»

Göran sprängde åstad vidare på sin triumfridt, och den andre blef sittande och såg efter honom med ett komiskt uttryck af gapande häpenhet. Därpå vände han hästen och fortsatte i sakta mak sin ridt. Solen stod redan lågt i väster, det blänkte rödt som eldsvåda i fjärran fönsterrutor, aftonstillheten föll på. Då han fick syn på Bunths bostad med den



hvita längan i den gröna, lummiga trädgården, for något igenom honom. Han grep sig i det, men lät sig förnimma utan att förklara. Det var en förnimmelse snarlik den, man ibland har, när man vaknar på morgonen och vet att något godt ligger och väntar på en, men om hvilket man först i nästa ögonblick skall medvetet kunna säga, att det är det eller det; och han försattes plötsligt genom denna förnimmelse, Gud vet hur, tillbaka till sin barndom och såg sig med ens stå utanför porten därhemma i den skymmande sena kvällstimman och lyssna efter, om den vagn, som man hörde rulla långt långt borta på vägarne, väl vore far, som komme tillbaka från staden.

När han red förbi Bunths grind, blickade han förstulet uppåt trädgården. Där var ingen att se, icke en människa. Däröfver kände han sig besviken. Besynnerligt; eljes vore alltid folk att se därinne, när helst man kom förbi nere på vägen. I dåligt humör red han vidare fram mot kyrkbyn och hem till sitt.



## VIII.



Färadshöfdingen ville ge fest till ära för fru Bruce. Det var han skyldig sina vänner disponentens, hvilkas gäst hon var; och det var själskrifvet, att han hade att vara den första i ordningen och att inleda bjudningarnas rad. I detta ärende gick han en dag öfver till Bunths. Det hade varit åskväder under natten; vägspåren stodo ännu fulla med vatten; den nu fullvuxna och halfmogna säden hade slagits ned af skurarna. Men det var kvaft igen, som om det skulle komma mer oväder. Kafstilla. De små hvita strömolnen däruppe i det blå tycktes icke röra sig. Där var öfverhufvud ingenting som rörde sig; blott en glänta, som slog sina långa lofvar borta öfver sockerbruket.

Han fann Bunth, Emili och fru Bruce i

trädgården; de suto i lusthuset vid kaffet. Han framställde sitt ärende, och ett likgiltigt samtal vidtog. Med munnen deltog han däri; men hans tankar voro sysselsatta med annat. Det slog honom, hur de trenne personerna ömsesidigt behandlade hvarandra. Det var något så komiskt däri, tyckte han. För Bunth var fru Bruce tydligen ingenting annat än hans hustrus väninna, hans hustrus äldre väninna; hon var för honom icke längre kvinnan för mannen, inte precis tant, men i alla fall ett äldre, erfaret och en smula tråkigt fruntimmer, som det icke kunde falla en in att skämta med. Tillika kände han sig osäker gent emot henne, han kunde aldrig finna på något att säga henne; han satt alltid och smålog en smula förläget, när de samtalade, och när hon lade hufvudet så där tillbaka och såg på honom, blef han rätt obehaglig till mods. De bägge väninnorna umgingos med alla de smådrag, i hvilka en dylik ungdomsintimitet röjer sig; de hade kommit ifrån hvarandra, återupptogo visserligen de gamla formerna, men kände dem icke naturliga såsom i forna dagar. Hos fru Ester märktes det icke så mycket, hon ersatte det felande med



sin lugna världsvana och behärskade i hvarje fall situationen; men fru Emili ansträngde sig synbart för att förefalla naturlig och otvungen, för att gifva illusionen af att hon och denna kvinna, hvilken närvaro af alla, henne själf inberäknad, kändes som en gène, voro väninnor, riktiga väninnor. Åkesson satt helt slagen vid sin iakttagelse. Det var nu också en märkvärdig kontrast mellan dessa bägge kvinnor. Ja, hvad vore det väl egentligen för något hos hans väns hustru, detta något, som han förnummit från första ögonblicket han sett henne, men som han aldrig kunnat säga, hvad det var? Det var som om detta besynnerliga något trädte honom närmare och fått mer form, nu då hon satt där upptill den andra. Han kunde i ett par flyktiga ögonblick gripa det i en förbiglimtande förnimmelse... det låg i motsättningen mellan den magra halsen och den fylliga kroppen, mellan det lilla hufvudet och den kraftiga bålen; det låg i de alltför regelbundna anletsdragen, det låg i de alltför rena ansiktsfärgerna, i de klara ögonen och i det slätkammade håret — denna brutala kontrast och denna opersonliga korrekthet skreko emot hvarandra, och dock...

Ja, där låg det, i bäggedera, inunder bäggedera, bakom bäggedera... detta... detta... det var något perverst i honom själf, något instängdt och lystet, som höll på att, med förnimmelsen af motvilja, få kontakt därmed...

Han vaknade upp ur sina meditationer: han hade hört sitt namn nämnas. Sannolikt hade en stund förlupit, innan han kom till medvetenhet därom: han kom till sig under förnimmelsen af att en paus föregått detta ögonblick. Också stodo tre par ögon fästa på honom.

»Eller hur, Lars?» — Bunth upprepade småleende sin fråga.

Åkesson hade ingen aning om, hvad frågan gällde. De tre par ögonen fortforo att med skämtsamt afvaktande sitta fästa på honom. Han blef helt förbryllad och rodnade.

Fru Emili satt rak och med orörligt ansikte, men slog till ett klart, klingande skratt och slog händerna samman.

»Nej se, karlen blir röd! Se Bunth, se Ester!»

Bunth flinade.

»Det har han alltid haft,» sade han. »Vi

hade mycket skoj med honom därför. Är det inte märkvärdigt, fru Bruce, att en gammal karl som han där inte vant sig af med sådant?»

»Jag vet inte,» svarade hon med sitt mest öfverlägset lugna tonfall samt mötte Bunths blick just med det där obehagliga uttrycket i sin egen, hvilket gjorde honom så osäker. »Det är kanske mycket ovanligt. I så fall: tyvärr! — Jag talar naturligtvis bara å mina vägnar,» tillade hon hårdt, medan ansiktet plötsligt liksom magrade. »Men jag tror, det är farligt för en kvinna att inlåta sig med en man, som icke mer kan rodna.»

Bunth svalde förläget, och såg något stött ut.

»Ja,» sade han kort, »men man behöfver väl inte därför nödvändigt bli röd, bara för att man ser en calf födas. — Så var han för resten alltid,» fortsatte han med sitt vinnande leende. »Och det är så mycket märkvärdigare, som han rakt inte var någon hufvudhängare. Men vi mansfolk härdas ju så tämligen med tiden; vi se så mycket och höra så mycket, att man slutligen icke kan låta sig af något som helst verbluffen lassen. Vi



hade alltid vår moro med att få honom till att rodna. Och det hänger i ännu hos honom, fastän han genom sitt yrke fått se och höra många delikata saker. Det hänger i ännu. Liksom hans stelhet.»

Föremålet för denna långa utredning hade hela tiden suttit tyst och hört på, till det yttre tämligen likgiltig. Nu träffade honom en plötslig och rättfram blick från fru Bruce; och på den reagerade han med samma.

»Nåja,» sade han som om det hela vore en sak, hvilken han länge och noggrant öfvervägt. »Det är mycket enkelt. Jag är nu en gång för alla så; om man tycker därom så och så, därmed får det stå sitt kast. Jag har alltid varit för lättrord — för affektiv, kan jag gärna säga. Hinc illæ lacrymæ. Men när man är mycket känslig, är man också gärna mycket rädd för att blotta sig; man söker gärna bemantla denna egenskap och helst ge illusionen af motsatsen. Så slår man naturligtvis strax öfver i den andra ytterligheten: man blir stel. Jag hade som ung så förargligt lätt för att förälska mig, och därför gällde det att jämt och samt vara på sin vakt; — naturligtvis blef man en formlig stör.

Minns du, Bunth, när jag första gången, som skolpojke, följde med dig till ditt hem efter det där uppträdet med adjunkt Berner? Dina fruntimmer förklarade enhälligt, att jag måste vara en kvinnohatare! Och jag var kär ända upp öfver bägge öronen i din syster Ellen; — liksom jag var kär i hvarannan flicka som kom inom min horisont; — liksom jag förälskade mig i mina skolkamrater, med denna underliga blandning af hemlig stolthet och hundödmjuk hängifvenhet och ömtålig svartsjuka . . .»

»Och *ändå* inte gift!» afbröt fru Emili.

»Och *därför* inte gift!» härmade han förtretad — han harmade sig öfver, att han låtit förleda sig till att plappra ut med så mycket, mot sin vana.

Fru Emili knyckte på nacken och blef rak.

»Nej men du, det har jag aldrig hört: *du* så pratsam! Och näbbig . . .! Är det inte märkvärdigt, Emil?»

»*Det* är det just,» fortsatte Åkesson, utan att akta på fru Emilis sista ord, sprang upp och skakade nervöst på sig. »Man ska aldrig ta tingen så högtidligt, så går allting mycket glattare. Icke bråka så mycket med hänsyn

hit, med hänsyn dit, till sig själf, till andra.  
Utan bara ta. Ta, så får man. Annars får  
man sitta utan.»

»På rutan,» rimmade Bunth, efter To-  
pelius.





## IX.

**N**enne i byn, midt framför kyrkan, vek en väg af, — åt höger, när man kom från sockerbruket. I en tämligen ung allé af växelvis kastanj och alm nådde man i ett tiotal minuter en nybyggt utseende, större gård, hvilken låg fritt och ensam midt ute på öppna marken, på en backsluttning, i en nyanlagd trädgård, — med spåntak och hvit-rappade väggar och frontispis och två stycken åskledarestänger, den ena på gräsplanen framför boningslängan, den andra nere mellan uthusen, hvilka voro byggda i en trekant för sig, ett godt stycke ifrån boningslängan. Det hela gjorde intrycket så där midt emellan herregård och bondgård.

Här bodde häradshöfding Åkesson. Gubben far, en af slättens rikaste bönder och

f. d. riksdagsman, Åke Persson i Skillinge — namnet hade i tiderna efter 1866 haft klang öfver hela landet — hade på gamla dagar utflyttat fädernegården inne från byn. Där hade den, efter gamla bruket, legat i ena hörnet af de vidlyftiga ägorna, hvilkas af pillvallarna betecknade utkanter man knappast kunde följa från gården, — midt emot kyrkan på andra sidan vägen, just där, hvarest nu alléen vidtog. Enligt gammal ogästvänlig tradition vände den fähagessidan utåt vägen; på motsatta sidan af den låga, mossgröna byggningsfyrkanten vette en oerhördt lång och smal boningslänga med ojämnt sittande, fyrrutiga fönster ut till en likaledes smal och lång trädgård med raka gångar mellan enorma buxbomshäckar och urgamla knotiga äppelträd. Inne på gårdsplatsen, framför köksdörren, växte ett päronträd, hvilket uppe öfver takåsen möttes med päronträdet framför kammarfönstren ute i trädgården; och i ena takhörnet frodades en ymnighet taklök. Öfverallt under taksäggen sutto burar för dufvorna, och dessa täckte vanligen i sin brokighet en hel taksida, där de sutto och gottade sig. Nedra hälften af gårdsplatsen var alltid upp-

tagen af stackar; det var det gamla sättet, från tiderna innan ångtrösken var känd: man fyllde först alla gällar, därpå körde man in mellan de fyra längorna så mycket som där kunde rymmas, och blott hvad som blef till-öfvers, placerade man utanför gårdsfyrkanten. Men inne i de små lågloftade rummen med sandade golf och hvitt-öfverklustrade bjälkar under loftet — rum, hvilka i läge och inredning voro typiska för en tid som snart är förbi — satt gubben Åke i samma riksbekanta svarta tröja, med hvilken han — af koketteri, menade somliga — uppträdde vid kungens taffel och festerna på slottet, där han, kvick och belevvad som han var, gärna sågs.

Men då gubben Åke kommit så högt till åren, att det blef en snar tidsfråga, när han hade att draga hädan, då tyckte han, att han och den gamla gården gärna kunde slå följe åt förgängligheten, och att den nye herrn helst borde ha ett nytt residens. Midt ute på marken fanns i en backsluttning en rundel-formad fördjupning med gräsbrinkssidor samt på den ena sidan utmynnande i en sank äng; och i dess botten fanns en källa med aldrig



sinande åder, en f. d. helig källa, till hvars gudom det sannolikt offrats ända sedan hedenhös, dit folk milsvidt ifrån ännu färdades i midsommarnatten och i hvars bottengyttja man förefann en oändlighet mynt af äldre och nyare datum — offerpenningarna —, när man nu företog sig att rensa den. Källan förvandlades till ett springvatten, ikring henne anlades en i stort tilltagen trädgård, och längre upp, på backkrönet, byggdes den nya gården. Gubben Åke blef sittande på den gamla gården, tills han en vacker dag lade ögonen samman; och enligt aftal mellan far och son blef densamma genast därefter nedrifven och utplånad.

Sonen hade då redan sedan några år tagit sin examen och inflyttat i den nya gården. Trädgården hade redan hunnit skjuta upp; den forna källan hvilade i ett mystiskt halfdunkel af ett trädhvalf, hvari springvattnet plaskade, hela partiet ner mot ängen till stod som en enda yfvig grönska, och vildvinet hade hunnit klänga öfver gafveln och dess veranda.

Det är en varm och stilla sommarnatt, ängen nedanför bolmar hvitt, och högt på

himlen står månen. Alla fönster äro vidöppna, innanför rör sig ett vimmel af människor, och ett oredigt sorl af röster och skratt tränger ut i den tysta natten. Äfven på trädgårdsgångarna synas då och då ett par eller en grupp försvinna in i dunklet under träden och dyka fram igen i månskenet.

Fru Bruce kommer ut på verandan, stannar en stund, stiger utför trappan, samt blir återigen stående och ser ut öfver landskapet. Kyrkan skiner hvit upp öfver den mörka trädungen, ute till vänster ligger sockerbrukets massiva tegelstensröda byggnadsmassor, och midt emellan blänker långt i fjärran en flik af hafvet.

Någon kommer ut bakom henne och stannar. Hon vänder sig om: det är värden. Han står i verandaöppningen.

»Men detta är ju riktigt vackert,» säger hon muntert.

Han stiger utför trappan, ställer sig bredvid henne och blickar drömmande ut öfver nejden.

»Ja, detta är grant,» säger han, blidt som en smekning. »Så i hvardagslag kan man ju tycka, att hela lifvet här ute ibland

oss är bra tråkigt och armt, och man önskar sig bort ifrån det hela, likgiltigt hvarthän eller till hvad, men bara bort. Men en sådan här sommarnatt — då tänker man icke så. Då *är* man; och har ingen längtan. Ja, längtan väl; men den är af annat slag. Ty hvar i hela vida världen skulle man kunna få just detta, *denna* natt, med *denna* stämning, och som vore just detsamma för oss — hvar, utom här, här allena, här hemma?»

De hade gifvit sig att sakta gå framåt gången, fram och tillbaka igen. Hon hörde lugnt, men uppmärksamt på, och det kom en paus.

»Hvad det är likt det som ni sade häromdagen hos Bunths,» sade hon. »*Det var nu* mycket märkvärdigt!»

»Å, måntro?» genmälde han. »Är icke ni själf till exempel alldeles likadan?» tillade han lågmäldt och hejdade sig tvärt, som om han grepe sig i att ha sagt för mycket.

På hennes yttre märktes ingenting; men hennes följeslagare hade på sin förnimmelse, att hon i sitt inre studsat vid hans ton.

»Har varit — kanske,» svarade hon efter en paus, hårdt och understrykande. »Ni skall



betänka, herr häradshöfding,» tillfogade hon med en viss skarp humor, »att jag är trettio-sju år och har en elfvaårig flicka. — Där kan så mycket hinna brännas bort och torka ut.»

Åkesson gick eftertänksam och kände sig illa berörd af det anslagna temat, då han icke ville eller kunde hjälpa sig med en banal artighet.

»Man blir ändå,» sade han slutligen stilla, »alltid i grunden densamma, som man från första början var. När man nämligen *är* en utpräglad personlighet. Där faller mig in ett bibliskt citat: 'barnet är icke dödt, men det sofver'. *Det* är det just. Det kommer bara an på att det väckes igen.»

»Ja,» svarade hon med sin lugna bestämmdhet, »så länge det *kan* väckas. *En* gång dör det ju ändå.»

De stannade framför verandatrappan, hon skred uppför denna och in, han stod och såg efter henne: han tyckte hennes kropp var så spänstigt böjlig och hennes gång så ung.

Han hade ett ärende ned i stallen och gick kring gafveln in på gårdsplatsen. Då han kom tillbaka in i trädgården, var denna

alldeles tom. Alla tycktes ha gått in. Han stod just i begrepp att göra detsamma, då han tvärstannade och lyssnade: det hade kommit nere från källgrottan. Han stod en stund, det var alldeles tyst; så hörde han plötsligt en stämman, det var pastorns:

»Ni tål inte att icke få barn!»

Det blef återigen tyst. Därpå hörde han någon snyfta, snyfta helt öfverljudt, en kvinna; och en man tala, trösta, hviska. Han stod som förstenad, kom att tänka på sin vän, och stötte bullersamt till en trädgårdsstol. Det blef med ens stilla därnere; bara sommar-natten själf stod och hviskade månskenslystet.

Han gick tillbaka om gafveln och in andra ingången. I förstugan satt Edelborg på en stol och sof, med hufvudet mot bröstet. Han hade kommit sent, direkt från ett suplag, och var full. Lunds hade blifvit borta; — det var ugglor i mossen, hade Bunth sagt. Med en grimas gick han förbi den sofvande och in i rummen, in i salen. I samma ögonblick inträdde fru Emili genom den motsatta dörren, från verandan, stel och rak som vanligt, med händerna sammanlagda framtill och armbågarna ut från sidorna. Hennes ansiktsdrag

tycktes honom ännu regelbundnare än annars, och hennes ansiktsfärg ännu genomskinligare skär; ögonen lyste nästan spöklikt klara samt spejade oroligt, och det ryckte nervöst i fingrarna. Annars ingenting att se. Efraim hörde han strax därpå samtala i rummet bakom med gubben Bertelson, något konstladt högljudt och muntert.





X.



Då Bunths en förmiddag sutto vid frukosten — ensamma, ty fru Bruce hade med sin lilla flicka gått till stationen och brutit bordet för att komma i tid med brevet, innan tåget gick —, sade fru Emili till sin man:

»Hör du, Emil, det är nånting emellan dem.»

Bunth var af någon anledning i dåligt humör och undvek sin hustrus blickar, som glänste emot honom i uppkittladt intresse.

»Hvad menar du?» sporde han vresigt och afvisande.

»Lars är förälskad i henne,» fortfor hon och böjde sig fram öfver bordet emot honom i humoristisk och spänd förväntan på, hvad han väl skulle säga till denna trumf, som hon kunnat spela ut.

Bunth satte kaffekoppen på underfatet, så att det skrall.

»Hör nu, Emili,» sade han, skälfvande både ut- och invärtes. »Jag skall ge dig ett råd, och det är *det*: låt du andra sköta sitt, och sköt du ditt!»

Han hade satt i henne ett par glödande ögon och understrukit hvartenda ord. Hon gjorde icke en rörelse och förändrade icke en min; men hon blef plötsligt helt vit i synen. Hon satt kvar i sin framåtlutade ställning och försökte lugnt möta hans blick, hvilken oafvändt och hotande stod mot henne. Därpå gled hennes ovillkorligt åt sidan. Hon reste sig utan att säga ett ord, och gick sakta ut, utan att se sig om. Hon hade med våld måst hålla sig upprätt: hon kände sig med ens så underligt matt i knäna, och benen ville liksom icke bära henne, icke flytta på sig. Hon gick genom hela våningen, mekaniskt som en sömngångare och som om hon ville lägga det största möjliga afstånd emellan sig och honom för att känna sig säker; hon kände sig så rädd som aldrig förr i sitt lif. Hon stängde omsorgsfullt sängkammardörren igen efter sig och ställde sig vid fönstret och såg

ut — utan att se något. Hvad betydde det? Hvad hade han velat säga? Skulle han...? Hon blef med ens kall öfver hela kroppen, och matt, och måste stödja sig mot fönsterkarmen. Men kanske vore han bara vred för det, som hon sagt: han hade ju från första början rakt inte kunnat tåla att höra talas om det där. Gud vet hvarför. Eller hade *han* sagt något, den okände, lyssnaren, som varnat dem genom att stöta till stolen...? Hvad hade han att säga? Han hade ingenting att säga! Där hade ju intet skett... Å, det vore nog, nog! Det vore en vacker början! Nog för Bunth! Men hvem, hvem var det! Det var icke till att uthärda detta: att veta, att denne, som visste hennes lönliga skam, fanns i hennes närhet, utan att hon visste, hvem det var. Hon vred sina händer: om hon bara visste hvem det var! Men nu: att veta sitt eget dåliga samvete smyga omkring sig, dagligen kanske, stundligen kanske, i en annan människas skepnad och dock osynlig! Det *var* icke till att uthärda; det *var* icke till att utstå... Och hon stod med orörliga anletsdrag och stela blanka ögon och såg ut — utan att se något...



Inne hos Bunth satt Åkesson. Han hade kommit, just som disponenten tändt sin morgoncigarr och skulle gå öfver till sockerbruket. Han aktade icke därpå, utan slog sig ner i en stol inne i arbetsrummet.

»Kanske jag stör dig?» sporde han, då den andre icke sade något utan iakttog en understruket afvaktande hållning.

»Nej bevars,» svarade Bunth, förvånadt och spydigt, som ville han egentligen säga, att det kunde då väl för fan märkas.

Åkesson tycktes emellertid knappast lägga märke till hans misshumör; i alla fall brydde han sig alldeles icke därom.

»Ska du till stationen?» sporde Bunth, då vännen icke sade någonting.

»Ne-nej,» svarade denne dröjande och skakade på hufvudet. Och då Bunth ryckte till nervöst — otåligt, tillade han: »Jag är bara ute och går. Jag har sammanträde sen där hemma.»

Han fick en cigarr, de samtalade om likgiltiga ting, och en tid förgick. Bunth såg oafflåtligt på sitt ur, för att i denna form meddela sin vän, att tiden i dag spelade en viss roll för honom; men den andre märkte

ingenting eller ville ingenting märka. Satt och satt.

Där kom en särskildt lång paus.

»Hör du, Bunth,» sade han, med en stämma, som han förgäfves sökte göra otvungen, och med flyende ögon, »säg mig, kan du egentligen förstå, hur det hängt samman mellan fru Bruce och hennes man?»

Det gaf ett ryck i Bunth, han hejdade sig midt i att föra cigarren till munnen, skrapade med foten ett par gånger fram och tillbaka öfver mattan samt satt och såg ned i golvet en stund.

»Nej,» sade han stilla, men tvärt.

I detsamma lyfte han hufvudet, förde cigarren till munnen, bolmade på och såg midt igenom röken på sin vän. Denne røjde ingenting; men det hade gått honom genom märg och ben. Han kände sig skamsen såsom ertappad; men medvetandet om att det förhölle sig så, som vännen med sin indiskreta blick insinuerat, sköt igenom honom såsom en plötslig solstråle genom grävådersdager. Bunth låtsade också om ingenting; men invärtes var han fylld af en med förvåning blandad motvilja öfver, att det dock

kunde vara så som Emili sagt. Han begrep det icke, rakt icke; gå hän och förälska sig i fru Bruce, i fru Bruce, — nej, det begrep han icke! Och så skulle hon kanske bli hans nabo för lifvet — han visste ej hvarför, men han stretade instinktlikt emot vid den utsikten. De bägge vännerna hade skilts åt utanför porten. Nåja, fortsatte disponenten vidare, i det han gick mot sockerbruket till, det vore kanske alltsammans bara en inbillning. Det vore ju en lös förmodan blott, misstänkt vore det i alla fall; hvad fan hade annars Lars för intresse att få veta, hur det hängt samman mellan fru Bruce och hennes frånskilda man! Där hade ingenting varit att se på honom, inte en smul; nå *det* sade rakt ingenting; han kände sin man: *den* skulle i ett sådant ögonblick icke förrådt sig med en min, om också åskan slagit ned midt framför näsan på honom. Stelheten visserligen; ett tecken vore det odisputabelt; men något säkert sade det ändock icke. Öfverhufvud litade han rakt inte på sitt omdöme i dag; han vore i ett alltför uppretadt humör; det vore den satans magen; hvarför i helvete skulle man också äta så mycket mat ut på



natten? Hade han icke till och med låtit sin galla fara ut öfver Emili, bara för att det supkadavret apotekaren i sin halffyllda brytt honom med henne och Efraim . . .!

På denna senare angelägenhet tänkte Åkesson däremot alldeles icke, där han vandrade hemåt öfver rågstubben, mellan sky-larna. Och dock var det egentligen i denna som han i dag gått öfver till Bunth; — eller åtminstone inbillade han sig det. Han hade velat rekognoscera terrängen, — se till, om vännen hade fått väderkorn, och om Emili hade något slags misstanke om, att det var han, som varit lyssnaren. Men detta allsammans hade han helt och hållet glömt bort; han hade närvarande för sig blott och bart sin fråga och den andres svar. Hvarför han frågat? Ja, det visste han ej själf; det hade kommit af sig själf; han kände ju då ännu icke medvetet bevekelsegrunden; nu vore svaret på den frågan honom innerligt likgiltigt; det vore kanske också bara hans gamla vana att gå till Bunth och fråga sig till råds i allt. Han såg ideligen framför sig Bunth's blick bakom cigarröken, ställde densamma själfmant framför sig, framkallade den med

alla de nyanser, som den uttryckt, för att dock till sist behålla blott en enda: att han visste, misstänkte . . . Det var just detta som han icke själf kunnat säga sig; vissheten hade runnit upp inne i honom som ett solglitterande springvatten, och det bultade i honom af en blyg lycka, bultade och sprängde på. Han visste icke, hvad han skulle göra af allt det myckna af bräddfull känsla som han gick med; en nervös och glad yrsel gjorde hans steg hastiga. Han gick fram längs en gångstig mellan ett dike och ett kornfält; mekaniskt bröt han ett ax och gned ut sädeskornen i sin flata hand, för att se, om fältet vore moget till att mejas. Det var en stilla och tungsint gråvädersdag; helt svalt i luften; det hade fallit så mycket dagg på natten, att det icke var att tänka på att köra in rågen förrän efter middag. Öfverallt hvilade arbetet; tomt på markerna, hvarthän han än såg. Något dämpadt kom upp i honom, och han blef helt rörd utan att veta hvarför.

När han kommit uppför backen och nått gården, vände han sig om och blickade ut öfver bygden. Den tycktes honom så ny, så okänd, som hade han aldrig sett den förr,—

utom kanske i sina barndomserinringar. Långt borta på vägen, mellan stationen och sockerbruket, kom en kvinna med en liten flicka vid sidan . . . Det gaf en stöt igenom honom, och han blef stående med blicken fasthäftad vid dessa tvenne små, otydliga skepnader, hvilka nästan omärkligt rörde sig framåt vägen. Att tänka sig, att hon som gick där, henne älskade han, henne begärde han, henne ville han att hon skulle bli hans! Han varseblef plötsligt hennes ansikte tätt framför sig, igenom honom for en förnimmelse af hur hon rörde sin spänstigt böjliga kropp, två armar lade sig hårdt om hans hals, en pinad, frågande, hängifven blick såg in i hans, det kom med ens för honom, hur hon skulle kunna med rösten smeka . . . och han drogs med tusen hemliga väsensfibrer hän mot den otydliga skepnaden där borta på vägen, greps af en trånsjuk smärta öfver att icke genast kunna komma hän till henne och få, hvad hans syn föregycklat honom.





XI.



id middagstiden en vacker dag ut i augusti gingo tre herrar utåt Langelinie i Köpenhamn, fram mot Strandpaviljongen till. Det hände emellanåt, att en och annan af de mötande stannade, vände sig om, såg efter dem och drog på smilbandet; det fanns också öfver gruppen ett något, som icke undgick danskarnes skarpa sinne för det komiska. I midten skred en högväxt figur i grå sommardräkt, snedsittande cylinder, grellröda handskar och halsduk af samma färg. Hans mörka helskägg var tätskuret och tillklippt i spets à la Henri IV; mustascherna voro däremot utdragna i tvenne långa vaxade spetsar; och då han en gång tog hatten af för en mötande dam, blottade han en hel man af svart uppåtstående hår.

Han skred fram emellan sina bägge följeslagare med en viss värdighet samt med ett uttryck af själfkänsla, som tydligt sade, att han ginge där med ett särdeles klart medvetande om, att han vore hufvudet högre än de andra. I själfva verket var han det godt och väl. Till höger om honom gick — och gick på ett särskildt sätt: man hade det intrycket, att benen voro hvarandra i vägen och oupphörligen snubblade öfver hvarandra — en spenslig yngling med ett gråblekt, mager ansikte och ett tunt rödaktigt skägg kring mun och haka, i gul stråhatt samt i en sådan där halfmörk dräkt, som man bär året rundt. Den högväxtes vänstra granne var det emellertid i synnerhet, som bidrog till att göra gruppen burlesk. Han var klädd med en otadlig elegans och bar bukett i knapphålet. Han hade ett kolossalt hufvud med ett mörkrött, apoplektiskt ansikte, ehuru han måste vara helt ung; han hade kolossala, röda händer och ännu kolossalare fötter; men allt detta kolossala satt på en ovanligt undersäsig bål med ovanligt korta ben, hvilket gjorde, att han paddlade sig fram så där klumpigt och snedt som en icke utvuxen hundvalp.

Då de tre herrarne hunnit framför Paviljongen, veko de af uppför den kullriga bryggan samt stego in i glasverandan till höger, hvarest några gäster sutto tunnsådt vid de hvitdukade borden, åto middag och njöto lifvet därutanför å Langelinie samt den vackra utsikten öfver Sundet. Den store gick i téten, därpå kom den lille magre, och sist den lille tjocke. De vandrade genom verandan i hela dess längd, — stumma, såsom de vandrat fram längs Langelinie. Den store stannade och tog en kritisk öfverblick öfver situationen, mönstrande terrängen och publikum. De bägge små hade också stannat och gjorde sammaledes. Därpå tycktes den store plötsligt ha fattat sitt beslut: han skred resolut fram till ett af borden invid glasväggen, hängde upp cylindern, drog ut en stol, satte sig på den, strök med bägge händerna upp genom sin täta manke och såg rakt ut framför sig. De bägge små följde stumma efter samt togo äfvenledes plats. Därpå förflöt en stund, hvarunder ingenting skedde. Den store begynte titta sig omkring, som om han sökte något.

»Hvad är det för ett sätt,» sade han



slutligen på högljudd uppsvenska, »här finns ju ingen garçon! — Man måtte väl åtminstone ha Dagens Nyheter här. Var snäll, Peters, och ta och gå in och hör efter!»

Den lille tjocke reste sig respektfullt.

»Genast,» sade han och paddade åstad på sina stora fötter.

I detsamma kommo ett par kypare ut genom dörren med armarna fulla af fat och assietter.

»Hör nu!» röt den store. »Vaktmästare!»

Den ene kyparen sprang vidare med sina matvaror utan att änsa på det. Den andre var en välmående opvarter af ålder och erfarenhet, med långa polissonger samt en min af ett lugn, hvilket icke mera lät sig af något som helst grumlas. Han såg öfver till gästen, medan han försåg sig med knifvar och gafflar, med en godmodig flegma samt nickade lugnande. Däremot hade man lite hvar vid borden vändt sig om vid den högljudda orden, — bland andra äfven en ung man i en gråspräcklig sommardräkt, som satt med ryggen emot den nykomne vid bordet inne i själfva hörnet utåt Langelinie till. Han blef sittande något ostentativt länge och såg öfver sin

axel på den store, med ironiskt rynkad panna och ovilja i blicken.

Plötsligt reste sig den stores följeslagare och kom fram till honom.

»Goddag, herr Åkesson,» sade han på danska, med en ytterst låg stämma.

Åkesson reste sig upp, blickade på den främmande, som om han ville i dennes ansikte läsa sig något till minnes, och sade töfvande:

»Förlåt, är det inte herr Randrup?»

»Ja,» svarade den andre med en lifstrött stämma, som om han beklagade att han måste erkänna att så vore förhållandet, och såg på honom med en omotiverad hjärtlighet i sina små grå, sluga ögon.

De skakade hand och satte sig. De hade lärt känna hvarandra i Studentersamfundets första tider, då Randrup tillhört dettas ledande andar och Åkesson spelat en viss roll inom det frisinnade Lund. De hade ofta träffats i Lund och Köpenhamn, på officiella och privata besök, samt en tid kommit rätt mycket samman. Nu hade de icke sett till eller hört af hvarandra på flera år; Åkesson visste i alla fall ingenting om den andre annat än

att han slagit sig på journalistiken och skrefve i ett europeiskt blad. Han frågade under samtalets lopp den andre i detta hänseende; men denne gaf antingen ett svar, som kunde vara både ja och nej, eller ock uttryckte han sig i mycket tvetydiga ordalag. Han satt hela tiden och vred sitt tunna, krusiga hakskägg och såg på Åkesson med sina forskande ögon samt gjorde det lilla han sade ännu ogenomskinligare genom den hemlighetsfullt tystlåtna tonen.

»Vill ni inte slå er samman med oss,» sade han, då han reste sig. »Det är landsmän till er,» tillade han, då han märkte, att Åkesson tvekade.

»Ja, det hörde jag,» svarade denne torrt.

»Det är en känd man,» fortfor den andre; »namnet har ni nog hört. Ödman, målaren . . .»

Det hade gifvit en stöt genom Åkesson, men han hade till det yttre blifvit sittande lugn; blott handen grep hårdare om gaffeln och darrade en smula. Hvad i denna ena och första sekund försiggick inom honom, det visste han icke själf. Det var ett kaos af de starkaste och mest motsatta känslor. Till en början var det mest motvilja, en fadd smak



i själen; men ur denna löste sig redan i nästa ögonblick något som band honom, tvang honom, drog honom, att bli, att stanna, ehuru han helst skulle velat gå, gå bort, gå därifrån utan att se sig om — dref honom hän där han satt, denne andre, hennes förra man, han som haft henne, ägt henne, och hvilkens barn det var som hon hade hos sig... Men detta något, som löst sig ut ur hans första instinktiva känsla af motvilja, var starkare än denna, starkare än han, starkare än allt annat. Det tog makten från honom, viljan från honom, hypnotiserade honom: — en underlig, sjuk, pinsam nyfikenhet, som han icke förstod och som han skämdes öfver inför sig själf, emedan han tyckte, att den vore pervers...

»Aha,» svarade han med fullkomlig själfbehärskning och resolut, »det skall bli roligt få göra hans bekantskap.»

Var det bara utslag af hans kärlek eller var det verkligen instinktmässig antipati, — från det ögonblick, då han stod ansikte mot ansikte med målaren, kände han sig irriterad. Han måste med ögonen omedvetet liksom ha mätt den andre, ty denne for sig nervöst med

händerna genom håret och mötte frågande hans blick, med en nyans af studsande kränkthet. Djupt nere i honom kokade en lust att utmana, förödmjuka, såra.

Målaren spelade matkännare; han undersökte hvarje fat, kritiserade bullersamt, skickade ut somt, ville utbyta rätter och bråkade. Åkesson blef nervös.

»Ni tycks inte gouter köket här,» sade han stillsamt ironiskt.

»Nä-äh. Man sade mig, att det åts så bra här. Äsch! Det är ju lokalpatriotism. Det är det där tyska flottiga! När man som vi i Stockholm är van vid franskt kök...!»

Hans motpart teg.

»Och servisen!» fortsatte han. »Hvad fan är det för en servis! Sehär! Inte får det förekomma på Grand eller Rydberg, inte! Nä-äh!»

Därmed stötte han föraktfullt till ett saltkar och pekade på en liten skåra i glaset — med en så triumferande slug min, som om någon velat narra honom till att köpa för en hel förmögenhet värdelösa aktiebref och han med en öfverlägsen hjärna genomskådat knepet.

Åkesson tog saltkaret och räckte det till

kyparen, som i detsamma kom med en ny rätt till målaren. Kyparen blef stående i bugande ställning, såg på saltkaret, såg på Åkesson.

»Förstår ni inte?» sporde denne allvarligt.

Kyparen log dumt.

»Hv-hva' beha'er?»

»Ni ska bringa ett annat.»

»Et andet saltfad?»

»Ja.»

Kyparen sprang bort med den olyckliga tingesten till närmaste bord och kom tillbaka med ett annat saltkar. Åkesson besiktigade det så grundligt, som vore det en maskin, hvilken sakkunnige äga att godkänna, innan den tages i bruk, vände det och vred det och undersökte det på alla sidor. Kyparen stod därunder och gapade, verkställde vid grannbordet samma manöver med det kasserade saltkaret, samt kretsade rundt om sällskapet med en så förfjamskad min, som vore han icke säker på, om han icke hade att göra med dårhushjon.

Skåningen hade emellertid med en tillfredsställd min öfver utgången af undersökningen placerat den lilla glastingesten med



dess hvita innehåll och dess hornsked midt på bordet.

»Man måste ju se till att inte alltför ohjälpligt blamera sig här nere,» sade han. »Ni är visst också stockholmare, herr Peters,» tillade han.

»Jo då, äkta!»

»Ja, ja, se där! Inte mindre än två stycken, som man har att akta sig för!»

Det hade en stund sett ut, som om målaren skulle bryta löst: han rätade rygg och blef mörk i synen, och munnen stod redan full af ord. Men plötsligt liksom slaknade det hela, ögonen flackade ett par gånger af och an, och det ryckte ett par slag i mun-giporna. Därpå sänkte han blicken samt gaf sig lugnt och stumt till att äta.

Middagen aflopp tyst; man samtalade bara det allranödvändigaste och det allra trivialaste. Man tågade samman inåt staden, de båda stockholmarne förut. Åkesson kom ett långt stycke efter med Randrup; denne hade med stor invärtes njutning följt uppträdet vid bordet.

»Hvem är egentligen herr Peters?» sporde Åkesson.

»Det är Ödmans Peter,» genmälde den andre hemlighetsfullt och strök sig om skägget.

»Ödmans Peter?»

»Ja, det är Ödmans Peter,» upprepade Randrup och skrattade inne i skägget — det lät som en krämtning. »Det vill säga: sekreterare, springpojke, stadsbud, chargé-d'affaires, och så vidare. Han packar in hans taflor, när de skola afsändas till annan ort. Han skrifer hans bref efter diktamen — Ödman underskrifer bara. Han går rundt och lägger hans visitkort i breflådorna hos redaktörer och konsthandlare — det är nämligen Ödmans form för visit: han har läst i bladen, att furstliga personer på detta sätt betyga sin artighet, när de komma på besök i ett främmande land, gent emot statsministrar och representativa personer. Han refererar för honom bladkritikerna öfver hans taflor — Ödman rör nämligen aldrig en tidning. Han hämtar punschen hem till ateliern — också flickor, när vår herre faller i svaghet.»

»Nå, men människan gör väl också något för egen räkning!»

»Ack-ja. Han skrifer korrespondenser till svenska landsortstidningar. Men det är

bara så där vid sidan af. Han är Ödmans Peter.»

Randrup hade hållit sin långa harang i en så lugn och dämpad ton, att ironien nästan var omärkbar. Den satt egentligen bara i ögonen, när han då och då gaf sin följeslagare en sidoblick — en ironi, full af rancune och stilla galghumor tillika.

Då de nådde »Kongen af Danmark», där Åkesson logerade, beslöto de att där dricka kaffet. Ödman beställde fram punsch. Då man druckit första glaset, vände han sig plötsligt till Peters.

»För satan!» utropade han. »Nu måste telegrammet vara kommet — telegrammet om att reket är afsändt därhemifrån. Hör du, Peters, det vore allt djäfligt hyggligt af dig, om du ville springa hem och titta efter.»

Herr Peters gjorde en respektfull lystringsgest, reste sig genast och paddlade i väg.


Åkesson blef också värd på en halfva punsch och bröt därpå laget för att gå upp till sig: han hade att göra, och det tålde intet uppskof. Men Randrup ville icke släppa honom; och han själf stod som under bann af denna dunkla, sega förnimmelse, att han



och målaren hade ett mellanvarande, som ännu icke vore uppgjort. Han lofvade, att utpå kvällen uppsöka dem i Tivoli. De skulle hålla till hos Nimb.



## XII.

är Åkesson kommit upp på sitt rum, satte han sig i bara skjortärmarna — det var outhärdligt hett trots de nerfällda markiserna — och tog i tu med sina papper. Det gällde en arfssak för Göran Lund; det var den som fört honom till Köpenhamn — och det på en tidpunkt, då för honom själf därhemma helt andra saker stodo på. Men han hade ju äfven sitt yrke; Göran var hans vän; det hastade; och hur skulle han kunnat säga nej? Under hvilken förevändning? Göran hade kommit ridande till honom på eftermiddagen af denna märkliga dag, då han genom Bunth bragts till medvetande om, hur det var fatt med honom, — hade framställt sitt ärende och bedt honom resa öfver redan följande morgon.

Han hade varit sig själf helt olik, Göran; han hade icke skrikit som vanligt, och *det* öga som *icke* skelade hade sett på honom med blicken hos en sjuk hund. Han hade icke velat stanna, utan, så snart saken nätt och jämnt hunnit aftalas dem emellan, hade han genast stigit till häst igen och stuckit åstad ut från gården, som om han fruktade att komma för sent hem till Sörebro till ett eller annat . . .

Åkesson fördjupade sig i sina papper, läste, läste omigen, vände bladet, läste vidare, vände bladet tillbaka igen . . . han kunde icke fasthålla tankegången i dokumentet, icke utleta kneppunkten — och därpå kom det dock an. Hettan var odräglig; en fluga surrade envist framför hans ansikte och satte sig oaf-låtligt på hans näsa och *lät* sig icke jagas bort; och hans tankar sade plötsligt upp följet med hans blickar och trollade fram ett helt glidande panorama emellan dem och papperet . . .

Ut på kvällen, efter maten, hade han gått öfver till Bunths. De voro icke hemma; bortfarna på besök. Men fru Bruce vore hemma; sutte i salongen, trodde pigan. Han



trädde in i salongen; där var skumt, som därute, och i vråarna låg mörkret helt tätt och svart och ogenomträngligt. Från en af dessa vrår, hörnet ut till trädgården, hörde han frasandet af en kjol och såg han något hvitt skina.

»Är det ni, herr häradshöfding?» sporde en röst, hennes röst.

Han trädde hastigt hän till henne och tog plats i en fåtölj midt framför henne, med ryggen vänd mot fönstret och det svaga kvällsljuset. Han kunde intet skönja af hennes anlete, utom något hvitt, som rörde sig inne i dunklet.

»Jag kommer för att säga farväl,» sade han stilla och något andfådt. »Jag reser nämligen bort i morgon bittida.»

Det blef alldeles orörligt därinne i hörnet; och alldeles tyst. Han anspände hvarje fiber i sitt väsen, som om han ville utlyssna ur denna tystnad den hemlighet, han trängtade efter. Hade pausen varit så lång, att den därigenom yppat något? Hade den varit så kort, att den ingenting sagt? Han visste det icke, sporde sig förgäfvets därom, — då och sedan, otaliga gånger.

»Ni reser bort!» kom det slutligen inne från dunklet, lugnt och högt, som om ingen förtrolig skymning funnits omkring dem och emellan dem. »För längre tid?»

»Nej. Blott för några dagar. En vecka högst. — Jag hoppas, vi . . . ni är väl ännu här, när jag kommer tillbaka?»

Han hade pressat det fram, han bäfvade på målet, han tyckte, att ett svalg af ljudlöshet öppnade sig bakom dessa ord, och han satt och väntade på svaret utan att draga andan. Det kom icke, kom icke, tyckte han; och han kände redan sin hand glida hän för att famlande gripa hennes. Då stod hon med ens upprätt inför honom och sade med en lugn och klar stämma, i hvilken inga upprörda sinnen skälfde:

»Jag stannar visst ännu ett par veckor . . .»

— — —  
Åkesson lade resolut papperen samman, rullade upp markisen och satte sig vid fönstret. Solen skulle visst redan till att gå ned; en blåaktig skymning lade sig öfver den öppna platsen inunder honom, öfver Kongens Nytorv och det kgl. Teater och människostimmet . . .

Och på morgonen hade han begifvit sig

åstad till fots till järnvägsstationen i hopp att träffa henne, — det var ju *hennes* timmar. Han väntade få se henne, när han vek af från sin allé in på stora vägen; men där fanns ingen att se. Han väntade få se henne vid den vägkrökning, där han varseblifvit henne den där morgonen; — tomt, icke en varelse. Han gick hastigt till i sin nervositet; men när han närmade sig Bunthsbostad, fick han hjärtklappning och saktade mekaniskt sin gång. Gardinen var upprullad för hennes fönster, och dessa stodo vidöppna, — som den där morgonen; men grinden till trädgården stod tillstängd, som hade den icke varit öpnad denna morgon, och trädgården själf låg tom, och tyst, som hade ännu icke någon fot tryckt sina spår i och gnisslat mot de grusade, daggiga gångarna . . .

Han for upp ur sina vakna drömmar och ryckte upp uret ur fickan. Det var hög tid att ge sig åstad till mötet. Han for i rocken med en blandad känsla af obehag och glad bestämdhet.





### XIII.



an tog vägen om »Strøget». Det var ett enda vimmel på de smala trottoarerna af den smala och buktande Østergade. Kvällen insvepte allt som ett mjukt blått dunkel. Det var tryckande hett och torrt; då han gick öfver Amagertorv blixtrade det till öfver hustaken bakom honom. Han hade gått ner genom hela Østergade i sinnestillståndet hos en människa, som vaknar efter en lång, sund, stärkande sömn med goda drömmar. Liksom man dagen efter dubbelt trånar efter den kvinna, man under natten sett i sina drömmar — och det kan ju hända, att på denna väg till och med en kvinna, som annars varit en tämligen likgiltig, plötsligt, om ock öfvergående, tager makten öfver en man i hans unga år, — så hade det

ock gått honom. Och när han nu såg det blixtra däruppe bortom hustaken, då slog det med ens ned i honom, att åskan kom österifrån, där Skåne låg, och att ovädret kanske just i denna samma stund drog öfver därhemma, — och i samma ögonblick blef denna tanke till en bild. Han såg nejden ligga i en gulaktig skymning, i hvilken alla hvita väggar, kyrktornet i Skillinge, hans egen gård, Bunths boning, sågo helt spöklika ut och grönskan erhöll en skärande, egghvass färgton. Kreaturen gåfvo hals ute på de tomma markerna; och människorna sutto inomhus, kröpo samman och sutto tysta, medan de lergula molnen jaga fram upp öfver slätten, vältra och bolltra sig, braka samman och slå eld mot hvarandra, som ett följe onda andar. Icke en regndroppe faller; det är »torr åska»; det smäller, det ljunger, kreaturen ropa af ångest ut i denna gula tigande skymning, ropa och ropa hvar med sitt läte; bandhundarna tjuta af rädsla; och det kommer ett ögonblick af ytterlig stillhet och ytterlig feber, då åskan tiger, djuret tiger och människan vrider på sig, som då hon vill svettas men icke kan, och hela naturen står och väntar och icke

vågar draga andan. Så kommer ett sus långt borta, kommer närmare och närmare; en enslig stor tung droppe plaskar högljudt mot rutan; det hviner plötsligt till; en två tre droppar plaska tätt efter hvarandra; med ens sjuder och vrålar det till bakom husknuten, trädkronorna ute i trädgården, blåhvita i den gula dagern, vaja och svepa och dreja som kjortlar i storm; regnet prasslar och hvisslar och står som en vattenvägg, bakom hvilken alla föremål flyta ut och genom hvilken röda och blåhvita blixtar skimra. Ovädret drager öfver. Sommarnatten kommer med sin riktiga blåa skymning igen; himlen klarnar upp öfver gården; bara ute i väster står en svart molnvägg, som emellanåt flammar till och bullrar. Det rinner och skvalar öfverallt; bandhunden ute på gården skakar vattnet af sig. Solen kommer ännu en gång till syne, innan den går ned, spänner regnbåge öfver slätten och glimmar eldrödt i nära och fjärran fönster. Öfverallt slår man dörrar och fönster upp på vid gafvel, för att få in i rummen den rensade och afkylda luften, — och fru Bruce ligger öfver fönsterkarmen i sitt frontispis-rum . . .



Det stack till i honom. Han skulle vilja skrika. En vild längtan hade kommit öfver honom, obetvinglig som djurets instinkt. Han gjorde några ofrivilliga armrörelser med sin käpp, det löstes inom honom, och i honom kvälde upp en innerlig ömhet, som själf gick öfver i ett gladt jubel. Han gick muntert nedåt Vimmelskäftet, sakta gnolande en slagdänga. Han tyckte, att alla människor sågo på honom, att alla ansikten ljusnade mot honom, att alla ögon logo mot honom. Eller var det bara återskenet från honom själf? Nå, det komme ju ut på ett...! Hufvudsaken vore... ja, hufvudsaken var, att han nog trodde, att han i morgon redan skulle hinna få papperen klara och återvända hem. Återvända hem... och i morgon...!

Han hade rent af glömt bort, till hvilket möte han gick och hvem han skulle sammanträffa med. Först då han kom ut ur Frederiksberggade på den öppna platsen vid Tivoli, kom det åter i hans erinring. Ja, till hvad ändamål egentligen...? Han saktade ofrivilligt sin gång. Hvad anginge honom den där? Hvad hade han att göra med den där människan? Han vore ju honom alldeles lik-

giltig. Ja ... vore det bara ligkiltighet, som han kände vid tanken på målaren? Nej nej, där finnes mera. Där finnes först en bitter sveda, ett sår som ständigt bröt upp och som alltid skulle bryta upp ånyo: — denne man hade ägt henne, lefvat samman med henne i åravis. Och så finnes där hat: han kände sig själf kränkt af honom, i henne som han älskade; en lust att taga hämnd, hämnas på henne och sig själf i ett, en obestämd hatfullhet, som dock dref honom mot den andre, att lära känna honom, utleta hans sårbara punkt, konstatera hans rötsår och visa honom dem i spegeln. Deras första möte från mid-dagen steg plötsligt upp i honom, medan han gick fram längs utställningsbyggnaden; och den antipati, han då genast i första ögonblicket känt, kom igen förstärkt. Det steg emot honom som en dålig lukt; och inom honom försiggick en osynlig rörelse af äckel. Förfinade män äga gent emot andra af deras eget kön något af samma instinkt, hvarigenom kvinnorna reagera sym- eller antipatiskt, tilldragas eller frånstötas, gent emot denne eller denne enskilde man. I denna instinkt erfor han vid blotta erinringen af målaren

en olustförmimelse; och genom denna förmögenhet visste han, att *denna* man måste verka på samma sätt på *denna* kvinna. Medvetandet därom dref en hel innerlighetsflod genom hans själ; och han tyckte, att han och hon genom denna gemenskap kommit hvarandra så nära, så naturligt och intimt nära, att han kände ett behof att få taga henne intill sig, helt ömt och sakta . . .

Han fann de tre herrarna på verandan till Nimbs Divan, just där stora trappan för upp midt framför konsertbyggnaden. Han hade försenat sig, och de andra hade redan fått maten serverad. Randrup mottog honom med en djup blick af hemlighetsfullt och tillgifvet förstånd samt skakade öfverdrifvet varmt hand med honom, som vore Åkesson hans alldeles specielle vän och som om det vore Randrup särskildt kärt att få träffa just honom. Målaren däremot bugade sig stelt och afmätt samt underströk, att det vore honom fullkomligt likgiltigt, att Åkesson kom eller gick, och att han icke så mycket som ens lade märke till det.

Åkesson satt just och studerade mat-



sedeln, då en herre och en dam kommo ut ifrån matsalen. Målaren hälsade artigt och något humoristiskt förtroligt på dem, när de gingo förbi, samt såg med ett leende efter paret, där detta steg utför trappan.

»'Tyren',» sade han, och det lyste listigt cyniskt öfver hela ansiktet.

Herr Peters satte frågande sina tvenne glotsögon i honom, men han fann sig icke för-anledd att besvara spörsmålet.

»Hvem var det?» sporde herr Peters tydligare.

Målaren kastade ännu en slug blick efter paret, hvilket försvann i mängden borta vid konsertsalen, och tycktes icke akta på sitt faktotums intresse. Han satt en stund och njöt invärtes.

»Vi kalla honom för 'Tyren',» sade han halfhögt. »Lade herrarna märke till frun? Hon ser min själ inte ut därtill; men — vet ni hvad! — bröllopsnatten sprang hon sin väg och blef tokig sedan.»

»Hvad var *det*?» undrade herr Peters.

»Ja, säg mig, hvad *var* det,» utropade målaren dämpadt och småskrattade.

»Han har kanske glömt taga nödiga hänsyn,» menade Peters diskret.

»Det är bara prat,» genmälde målaren afvisande och hälften kränkt.

Den andre satt och vaggade förläget på kroppen; han hade lust att motsäga, men han vågade sig icke riktigt på det.

»Det är väl skillnad därvidlag,» sade han slutligen med ett spakt och förläget leende.

Målaren satt med knifven i ena handen och gaffeln i den andra, rätade rygg samt satte tvenne hotande ögon i sitt faktotum.

»Vill du tala till *mig* om kvinnan,» sade han strängt och i utmanande patos.

Randrup gaf Åkesson en knuff.

»Se, se! Titta på Peters' ögon!»

Peters ville svara någonting, men kunde icke få en stafvelse fram. Hans ansikte blef ännu rödare än vanligt, och hans tvenne stora, gråblå, rummelglåmiga ögon skelade i hvar sin riktning, — skelade dubbelt, när Randrup gjorde den främmande uppmärksam på fenomenet.

»Det kommer alltid,» fortsatte Randrup orienterande och skrattade i skägget, »när han anstränger sin hjärna för mycket eller

råkar i affekt. Där en annan stammar, där skelar Peters med ögonen. Han har nämligen ett falskt och ett ärligt öga.»

Åkesson hade lämnat denna senare passus opåaktad och satt och betraktade målaren med en förolämpande långvarig blick af kallt ursinne.

»Fy fan,» sade han sakta och gaf sig lugnt till att äta.

Det ryckte till i målaren, och en hastig, sned blick sköt öfver till Åkesson; men då denne satt och åt i allsköns ro och låtsade om ingenting, svalde han, hvad han hade på tungan.

De drucko kaffe och punsch utanför konsertsalen, vin hos Bodega samt bier inne i »Kisten». De bägge fienderna höllo sig mest på afstånd från hvarandra; men då och då kom det till en friktion och det slogs smågnistor. Allt eftersom kvällen led och dryckesvarorna hunno göra sin verkan, blef emellertid målaren mer och mer talträngd; och som han behöfde öron, kom han äfven gent emot Åkesson i en mera gemytlig stämning. Men den senare blef i samma mån allt otillgängligare. Då de kommo ut från »Kisten», hade ovädret brutit



löst; åskan var redan öfver, men det ösregnade. De togo en droska, foro in mot staden samt stego af på »Rydbergs Kjælder».

Det föll Ödman in, att han måste gå hem och se efter om telegrammet om pengarna anländt.

»Kom, så gå vi, Peters,» sade han.

Peters vred på sig, — det regnade så otäckt —, men då målaren förundrad betraktade den töfvande, fick han plötsligt fart i benen och paddlade efter.

»Bor han långt härifrån?» sporde Åkesson.

»Strax vid. I Hovedvagtsgade,» svarade Randrup.

»Hvad ska han då med den andra med sig?»

»Ödman går aldrig ensam,» blef svaret.

»Hvarför det då?»

»Nej, Ödman går aldrig ensam,» upprepade Randrup, djupsinnigt och spydigt, samt strök sig om skägget. Mera var icke att få ut af honom.

Han var redan tämligen drucken.

»Han är väl ett geni i sin konst, eller hur?» uppehöll Åkesson samtalet.

»En idiot,» svarade Randrup, lugnt och

lågmlt som vanligt, — det lät alltid som om hvad han anförde vore själfklart. Han talade allt ohörbarare, men de små gula ögonen sköto gnistor. »Maniaque. Ödman är en maniaque. Det finns icke mera något jag i honom; där *det* skulle sitta, sitter i stället en komplex af fixa idéer. Ödman är ett ryggmärgsdjur; han har ingen hjärna som kontrollerar; det har ingen hjärna utvecklat sig ur förlängda märgen, — detsamma är det med Peters. Peters har ett hufvud så stort som våra två tillsammans, men där finns ingen hjärna däri. Ödman är bara ryggmärg. Har ni sett hans nya tafla? Nej?! Stora hafvet, en het julidag; hafvet stilla, blankt; luften hvitgnistrande. Framtill en remsa strand; den hvitgula sanden formligen sticker en i ögonen; man känner rent af i huden, hur den bränner. Och så, — hon ligger ända framme i förgrunden, så att man har på förnimmelsen, att hon när som helst skulle kunna ramla ut ur ramen och ner på en... En kvinna. Naken, utsträckt på ryggen, armarna utsträckta i korsställning med bålen, benet närmast ramen rakt i hela dess längd, det bortre benet skarpt krökt i knäet. Hufvudet

ligger böjdt öfver armen nedåt förgrunden; och hon ser rakt på en, rakt in i synen. Grandiost! Ja, hvad är hon egentligen för en? Är det bara som hon blinkar mot det starka solljuset? Eller är det som hon blinkar af lystenhet? Det kryper i en, som om någon kittlade en under fotsulan; man har också hela äcket i denna förnimmelse. Det kommer från ansiktsuttrycket; fräckt, gement. Och så från hudfärgen: man skulle kunna tro, mannen går med kadaverfärgerna på sin näthinna. Också en fix idé; en af hans fixa idéer; de fixa idéerna sitta öfverallt hos honom: i ögat, i örat, i könsapparaten. Ödman är en maniaque. Vet ni, hvad han kallar taflan? 'Madam Pan!' Det är själfva den stora naturen, fyllig, blodfull, liffull, sommar och sol och haf-friskhet; själfva den store Pan, lifslevvande, sådan som han i antikens och renässansens dagar ännu gick omkring här på jorden; — och så lägger han in denna figur däri! 'Madam Pan!' En sköka i ett haf- och sol- och sommarstycke! Det är otroligt. Det är icke till att skildra. Ödman är ett geni; men man begriper honom icke. Nej, man begriper honom icke. Hvarför skulle man begripa



det! Sådant är icke till för att begripas. Världen är d-u-m!! Ödman är ett geni; ryggmärgsdjuret såsom geni. Det vill säga: eljes är han en idiot. Ren idiot. Ödman är en maniaque.»

Randrup sörplade med dyspeptisk min ur punschglaset.

»Nu vill han utställa taflan. Fara rundt och utställa taflan. Till alla småhål i Skandinavien. Det tror han ska ge pengar. Det ger inga pengar. Ödman får aldrig pengar...»

»Men han väntar just nu. Han har ju just gått hem för att se efter, om inte telegram därom kommit.»

»Telegram! Han väntar inte något telegram. Det är han som går till telegrafan; men telegrafan går aldrig till honom. Han korresponderar telegrafiskt, — det vill säga för sin räkning; ibland får han svar, — när svaret är betaldt. Han väntar alltid en eller annan större sändning; det är också en af hans fixa idéer. Hvarför skulle han få pengar! Hvarför skulle *jag* ha pengar! Det är ju idioternas privilegium.»

Randrup hade dragit fram sin börs, satt och rotade i den men kunde icke få tag i

nånting, samt krängde i förargelsen ut och in på den. Några mindre silfverslantar rullade ut på bordet. Han samlade dem, räknade och räknade, men tappade regelbundet tråden, begynte från början igen, adderade och blef konfus igen.

»Vill ni bryta upp?» sporde Åkesson.

Randrup stoppade pengarna på sig igen och satt och tog sig om skägget.

»Nej, vi ska dricka mer. Ödman får betala. Ödman betalar gärna,» sade han med plötslig värma. »Han knusslar aldrig.»

Åkesson tog detta som en appell till sig.

»Får inte jag stå till tjänst med en bagatell?» hemställde han.

»Ja,» svarade Randrup likgiltigt, »till i morgon. Men bara till i morgon.»

Därmed tog han de två tiokronesedlar, som Åkesson räckte honom, skrynklade dem samman och stoppade dem med kunglig vårdslöshet ned i västfickan.

»Opvarter!» ropade han. »Svensk banco!»

Punschen kom; och han trefvade på nytt efter sedlarna, som han emellertid hade svårt att få fram.

»Får inte jag lof att betala,» hånkastade Åkesson.

»Nej, nej!»

»Men det är ju en småsak!»

»Vill ni kränka mig!»

Randrups ögon gnistrade emot honom, och Åkesson måste låta honom likvidera.

I detsamma blef Ödman synlig med sin Peters. Han såg ut som en man, hvilken behärskar sin missräkning, är medveten om vidden af det slag som drabbat honom, men för stolt att låta märka något. Han satt en stund allvarlig och sluten, som om han höll uppgörelse med sig själf; därpå sträckte han på sig, strök sig öfver ögonen, for med händerna genom håret, och ett vinnande leende gick öfver hans ansikte.

»Här ska supas!» sade han, gned händerna och drog stolen under sig intill bordet.

Och det söps.

Målaren talade och talade; ingen annan fick en syl i vädret. Han talade icke till någon bestämd; han tycktes icke ens bry sig om, huruvida någon hörde på; han föreföll helt och hållet ha glömt, att en af de närvarande hundsat honom under dagens lopp,



samt icke ens märka, att denne någon ännu satt där med en uppsyn af fientligt avfaktande; han pratade och pratade, — men osammanhängande, ju längre det led och i samma mån som punschflaskorna hopade sig på bordet.

Lokalen tömdes efterhand. De voro nästan allena.

Vid ett tillfälle, då Randrup och Peters aflägsnat sig på ett ögonblick, sköt målaren sin stol intill Åkessons.

»Säg mig, herr häradshöfding,» sade han med ett lugn, hvilket, om ock icke naturligt, dock røjde rutin, »skulle man icke kunna uppdrifva en tusenlapp däröfver i Skåne?»

»Hur så, menar ni?»

»Ser ni, herr Åkesson, jag har en plan, en utmärkt plan. Det skall afkasta s-u-m-m-o-r. Jag vill samla mina taflor och gå på utställningstourné i Sverige, Danmark, Norge och Finland. Det är en djäfligt famos plan, hva'! Skandal, — naturligtvis! Men, ser ni, brackorna ska komma löpande. — — Ni blir då inte stött? Hvad fan, ni är ju student, bildad person. Skål, herr häradshöfding! Men det måste sättas i scen! Stor apparat! Och, ser

ni, därtill fordras pengar. Mycket pengar! Det är ju intelligent folk, däröfver i Skåne, vet jag; det har jag alltid sagt, — jag har en djäfla respekt för skåningarna. — Skulle man inte kunna göra en sådan där skräpsak som tusen riksdaler däröfver! Så'n skräpsak! Hvasa?»

Åkesson blåste långsamt ut en hel sky cigarr-rök framför sig.

»Ja,» svarade han, »tycker ni inte själf, att det där är en smula besynnerligt tänkt? Det förvånar mig, att man inte själf däruppe kan prestera den skräpsaken. Det är ju ändå förödmjukande att gå till provinsen i slikt ärende, — ja, jag menar naturligtvis inte för er, utan för Stockholm. Och vi däröfver, vi ha ju ändå relativt alltför lite intresse för saken, för att vi skulle...»

»Vet ni hvarför?» högg målaren i.

»Nej,» svarade skåningen säfligt.

»Man kan aldrig glömma i de annekterade provinserna, att vi en gång talat svenska med dem.»

Åkesson rökte demonstrativt lugnt.

»Tala svenska!? Menar ni därmed det-

samma som den mannen Åkerhjelm gent emot norrmännen?»

»Ja, det menar jag just,» ropade målaren med hotfull patos.

»Herr Ödman,» sade Åkesson leende, »det veta vi ju alla, att det numer bara vill säga, att man däruppe sjunger: Jag är Achilles, morska Achilles, morska Achilles . . . Det är en mycket oskyldig förnöjelse; längre kommer det ändå aldrig.»

Målaren satte två ögon i honom, men då han därvid mötte ett annat par ögon, gled de åt sidan; och då Randrup i detsamma kom till, gjorde han en dygd af nödvändigheten, turnerade det hela öfver i det komiska och höll ett långt panegyriskt tal för Randrup.

Äfven målaren blef efterhand osäker på målet, tungan liksom gled oupphörligen i munnen på honom. Men han slutade icke upp; bara pratade.

»Jaså, ni tror ännu på den gamla sagan, herr häradshöfding. Jag förstod det i kväll . . . 'fy fan', sade ni. Hur kan man säga 'fy fan' till det, när man är fyllda trettio år! Det är ju romantiken, vet jag, som sitter kvar i kroppen, som arfsynden. Att ni inte lägger



bort sådant där gammalt skrock! . . . Ser ni, jag, jag — vet — besked! Jag känner kvinnan. Undantag? Det *finns* inga undantag. Hvarför undantag? Jo, därför — att — ni — låter lura er! Lura er, säger jag. — — Ser ni, jag har erfarenhet, jag. Ni skulle bara gå i skola hos mig. Det vet ni inte, men, ser ni, jag har också haft en hustru . . . Och — det — var ett . . . Nu ska ni få höra på . . . Vänta bara lite, jag är på ögonblicket tillbaka . . . »

Målaren försvann genom en liten sidosdörr. När han trädde ut igen, var den främmande försvunnen. Randrup satt och sof. Herr Peters var ensam herre på valplatsen.

»Han stack af,» upplyste han.

Målaren gjorde en slugt triumferande min.

»Nej, fan, stack han af! Han var rädd, du!»



XIV.



På kvällen följande dag steg Åkesson af vid Söreborgs station. Han hade måst resa förbi Skillinge; han hade sett sin egen gård, kyrktornet, sockerbruket dyka upp och försvinna; och han hade därvid känt sig till mods, som om han begått en oförrätt mot sig själf och någon annan. Han hade aldrig närmat sig hemmet med en sådan varm och högtidlig stämning, — icke sedan han som skolpojke vände tillbaka från skolan i staden hem till ferierna. Det kändes precis på samma sätt, nu som då, och han frågade sig själf, glad och förundrad, hur det väl kunde hänga samman. När därför dörren refs upp och konduktören ropade Skillinge och han måste bli sittande kvar i stället för att stiga ut, föll en så tung förstämning öfver

honom, som om han rest bort från sin lycka just i det ögonblick, då den satt där strax invid och väntade på honom, att han skulle komma . . .

Han måste till Sörebro, ännu denna samma kväll, för att tala med Göran rörande de papper, han förde med sig.

Klockan var öfver nio, när tåget höll. Han fördröjdes ytterligare af samtal med ett par bondgubbar, hvilka befunno sig å stationsperrongen och hvilka använde tillfället att så med samma få ett ärende uträttadt, som annars skulle nödvändiggjort en särskild resa till Skillinge. Då han ändtligen kunde bege sig åstad till herrgården, var det djup skymning. Månen var ännu icke uppe; och det led redan långt ut i augusti, mot den tid på året, då solen begynner gå tidigt ned och då kvällarna börja bli mörka. Det var stilla och kvaft, åskan låg ännu i luften, den hördes icke än, men söderut blixtrade det tätt om tätt.

Stora inkörsvägen till Söreborgs herregård lopp i en stor krök nedigenom stations-samhället. Men strax på andra sidan järnvägsstationen vidtog den vidlyftiga parken, och igenom denna ledde en gångstig rakt upp



till gården, som man kunde nå på ett tjugotal minuter.

Åkesson, som noga kände terrängen, skred en stund fram utmed linien samt vek därpå af inåt skogen. Denna bestod af gamla och väldiga bokar, med små ljusningar här och hvar samt mycket busksnår. Härinne var det alldeles mörkt; de stora hvalfven utestängde omsorgsfullt allt ljus; blott ibland, när skogen öppnade sig, lyste fram ett stycke af himlen. Tåget surrade långt borta; då och då knäcktes en gren eller frasade några torra löf under vandrarens fötter; eljes var allt stilla, som om hela skogens rike stod och sof. Denna stämning tog vandraren. Han hade först brådskat på, med denna ena och enda tanke, att så raskt som möjligt få ärendet uträttadt och kunna fara vidare hem. Nu saktade han ofrivilligt sina steg, och han försjönk i drömerier, först skumma och tysta som skogens egna, men sedan ljusnande allt mer och mer, ända tills dagern blef till en hvit gestalt, som stod där långt borta och liksom väntade på honom, att han skulle komma, och som därpå satte sig i rörelse och nalkades honom, allt närmare, allt närmare, tills den med ens

liksom sköt upp midt framför honom på gångstigen i skogsdunklet . . .

Det var månen, som gått upp. Vandra-  
ren befann sig vid en vik af Sörebrogssjön,  
och i fjärran bakom den gled den stora gula  
skefva månen upp öfver skogsranden, slog  
spång öfver sjön ända fram till honom och  
lyste med ens upp i natten, lyste på allt det  
sofvande, drömmande lifvet, visande det utan  
att väcka det. Han stod tankfull-tanklös  
och blickade ut i sommarnattslandskapet.  
Ett stycke framför honom, på en liten ut-  
skjutande udde, låg det gamla herresätet fritt  
i månskenet, med sina massiva massor, sin  
enformiga och kolossala fasad samt sina fyra  
långa rader fönster. Det låg där i sin gråa  
ruinfärg såsom en gengångare ur historien,  
hvilken i denna åskkvafva månskensnatt icke  
haft ro på sig i sin graf och vändt på sig  
och vridit sig i minnena af hur det inom dess  
murar i sådana nätter suckats och syndats, i  
råa lustar och sköna drömmar, och till sist  
blifvit löst ur sitt bann samt åter en gång  
fått stiga upp ur jorden för att med sitt död-  
ningeansikte och sina fyra rader tomma mörka  
ögonhålur stirra ut i denna farliga augusti-

natt, då åskfebern går öfver i människornas sinnen och månen suger deras blod . . .

Den ensamme vandraren ryckte sig ut ur sina tankar och skulle just till att gå vidare, då han tvärstannade, sköt hufvudet fram och lyssnade. Ett ögonblick af månskenets ljudlösa spel i skogsdunklet; därpå det tydliga skramlandet af ett betsel och frustandet af en häst.

Åkesson stod en kort stund, undrade och betänkte sig; därpå böjde han af från gångstigen samt gick in emellan trädstammarna i den riktning, hvarifrån ljudet kommit. Fötterna sjönko oupphörligt ned i massor af torra löf, som knastrade under dem; då och då nästan fastnade han i buskarna. Plötsligt rörde sig något blankt upp och ned framför honom: — månskenet föll på halsen af en häst, som stod bunden vid ett träd strax invid honom.

Han trädde fram och såg an djuret, hvilket med ens stod stilla och å sin sida syntes med öfverraskning betrakta människan, som så här midt i natten och ensamheten kom att hålla det sällskap. Därpå gjorde det en rörelse och tog ett steg hän mot Åkesson, och månskenet lyste på en hvit bläs i ett brunt



hufvud. Åkesson gick hastigt till och drog fram i ljuset schabraket under sadeln: — riktigt, familjen Edelborgs märke!

Han stod eftertänksam, hästen stod också helt eftertänksam; och sålunda stodo de en lång stund framför hvarandra, människan och djuret, såsom tvenne varelser, hvilka i stumhet öfverväga, hvad som är att göra. Åkesson strök hästen öfver halsen: den var ännu helt svettig, måste alltså nyss ha ridits. Han erfor först ett behof att gå sin väg, vända tillbaka samma väg som han kommit, komma bort ifrån det hela. Men när han igen stod på gångstigen och ånyo hade slottet framför sig, hvilket låg där som utdödt, utan ett ljus i ett enda fönster, stannade han villrådig. Därpå ryckte han på axlarna och gick raskt fram mot gården till.

Han kom ut på stora vägen och trädde in på borggården. Framför honom låg hufvudbyggnaden med dess höga trappa; allt mörkt. Men i månskenet utanför en dörr i flygelbyggnaden till höger stod en orörlig gestalt och syntes betrakta honom afvaktande.

Åkesson trädde fram till honom.

»Go' kväll, inspektor!»

»Go' kväll! Å, är det ni, häradshöfding Åkesson!»

»Ja, jag är kommen med tåget. Direkt från Köpenhamn. Jag har några papper till Göran, som han behöfver genast.»

»Så! Göran är inte hemma,» svarade inspektorn tvärt.

»Inte! Märkvärdigt! Han visste dock, att jag skulle komma i kväll.»

»Ja, det kom plötsligt på,» genmälde den andre med något kort i tonfallet, som om han ville undvika att inlåta sig i enskildheter. »Prostens i Skillinge ha bjudning i kväll.»

»Dumt! Då kunde jag ju ha träffat honom där och sluppit fara hit om. — Frun är naturligtvis också med?»

Det dröjde något med svaret.

»Nej, frun är hemma. Hon var inte riktigt frisk. Hon ligger visst redan.»

Det skälfde något i målet, men Åkesson kunde inte få fatt i mannens ansiktsuttryck. Inspektör Borgman var ett gammalt inventarium i det Lundska huset, visste Åkesson, — en bepröfvad trotjänare, som af gubben Lund i allo behandlades som jämlike och förtroendemän och medlem af familjen och hvilken

med hänsyn till Görans oerfarenhet satts att tills vidare under de första åren utöfva öfveruppsendet öfver den stora egendomens skötsel. Han var en otillgänglig och grofkornig person, som åtnjöt en obegränsad respekt hos alla, icke minst hos Göran själf; denne tog emot hans tillrättavisningar, som om de kommit från själfva hans far.

Skulle han veta sammanhanget, for det genom Åkesson! Hans sätt och ton voro så underliga.

»Ja,» sade Åkesson, »jag kan väl, då jag nu *är* kommen hit, likaväl aflämna papperen hos inspektorn, så behöfver jag inte släpa dem med mig tillbaka till Skillinge. Och så får jag be om skjuts hem i kväll, Borgman.»

»Ska ske, herr häradshöfding. Stig på ett ögonblick och sitt ner så länge och laga en tuting hos mig, om det smakar. Bertelson sitter därinne.»

Inspektoren gick öfver till stallbyggnaderna för att ställa om skjutsen, och häradshöfdingen steg på. Den allsmäktige Borgman, gamle Lunds andra jag, som han kallades, bebodde två ytterst torftigt utstyrda rum i sidoflygeln. Man märkte genast, att man be-



fann sig hos en gammal unghärd och Nimrod. Borgman hade begynt sin bana i drängstugan, och han måste ännu inrätta sig som en lafogde för att kunna trifvas.

I den obekväma soffan med svart vaxduksöfverdrag satt gubben Bertelson och tor-kade sin rodnande hjässa med en kolossal röd näsduk med Karl den femtondes bild. Hans ansikte hade nästan samma färg som den mörkröda romtoddyn, hvilken ångade på bordet framför honom. I vänstra mungipan hängde en träpipa, en så kallad Trelleborgs-pipa till 50 öre.

Han tjurade på den inträdande med sina runda, rödsprängda ögon, lade näsduken på bordet, tog pipan i handen och såg så högtidlig ut, som om han vore kommen å dragande kall och ämbetets vägnar och det gällde en svår operation af Görans finaste vagnhäst. Med samma högtidliga stumhet hämtade han fram glas och sked ur ett skåp, samt sköt sockerskålen och bringaren med det kokande vattnet hän till Åkesson.

»Häradshöfdingen ute i kväll,» mumlade han så där allmänt ut i vädret. »Det är ju

inte på Sörebro som det hålles gille i kväll!»

Åkesson antydde med ett par ord sammanhanget. Gubben Bertelson satt och höll ögonen envist fästa på ena bordskanten.

»Hm! Ja, ja,» sade han hemlighetsfullt. »Där åtelen är, dit församla sig ock örnarna.»

Inspektorn återkom i detsamma och satte sig till de tvenne andra vid bordet. Det var en sextioårs man med väderbitet ansikte, buskiga ögonbryn och svart, gråsprängdt helskägg; han hade hållningen af en gammal militär, samt satt stram och fåordig och åhörde den utredning, med hvilken härads höfdingen öfverlämnade sina papper åt honom.

»Klart,» sade han kort. »Jag skall säga Göran allt, när han kommer hem.»

Därvid drog han upp ett kolossalt fickur, öppnade de dubbla boetterna samt såg efter, hur dags det var.

»Nå!» lotsade Åkesson sig fram, »det dröjer väl ännu en god tid. I prostgården dansas det ju vid sådana tillfällen ända fram mot morgonkvisten till!»

»I kväll reser Göran väl tidigare,» genmälde inspektorn. »Han har ju frun hemma.»

»Det kan ju hända,» fusade gubben Bertelson ut, »att Göran också vill ta en dans med henne här hemma, innan han går i säng. Det vill säga: efter sin egen pipa.»

Och därmed satte han sina ögon i sin vän inspektoren med ett uttryck af hemligt förstånd och barnslig tillfredsställelse öfver att vara invigd i hemligheten. Men Borgman rörde icke en min.

Vagnen körde fram för dörren, Åkesson bröt upp, och de bägge andra följde honom ut. Det var det klaraste månsken, men ännu kvafvare.

»Vi få visst åska i natt,» sade Åkesson.  
»Bäst att komma hem, innan det bryter löst.»

Därmed satte han foten på hjulet och skulle till att stiga upp i vagnen, — då han plötsligt höll inne, släppte taget, vände sig om, blickade på Borgman och lyssnade.

I samma ögonblick hördes i den stilla natten en skarp gnäggning nere från parken. De tre männen betraktade hvarandra utan att säga ett ord; till och med kusken vände sig om.



»Det tycks komma från Brönneholms-hållet,» hväste gubben Bertelson.

Ännu en gnäggning: — den förspända vagnshästen, som blifvit uppmärksam och sträckt på öronen, svarade plötsligt och högljudt.

»Hör man på,» fortsatte gubben ursinnig, »hör man bara på. Det är Brönneholm och Söreborg, som gnägga efter hvarandra.»

Borgman stod orörlig och skiftade icke en min; Åkesson varseblef bara en rörelse på handen; det var som om den knöt sig.

»Om inte Göran redan gett sig åstad, när häradshöfdingen kommer till prostgården,» sade han till Åkesson, som sprungit upp i vagnen, med en röst, som han försökte göra grof, men som skälfd, »så var snäll hälsa honom från mig och säg, att jag och Bertelson sitta här och vänta på honom med det ... det som han vet ... Godnatt! Kör på!»

Och med en pisksmäll och en sväng bar det åstad ut på den breda inkörselalléen med dess hundraåriga ekar och kalkade stenar.

De hade just lämnat stationssamhället med dess många nybyggda tegelstenshus bakom sig och åkte fram på den trädlösa vägen ut-

för den sista, starka sluttningen, från hvilken slätten utbredde sig inunder dem i månskenet, med dubbelt starkt skinande kyrktorn och gårdar i dubbelt dunkla dungar, och bakom slätten hafvet, Östersjön, öfver hvilken det jämt och samt blixtrade, — då de långt nere på vägen varseblefvo en ryttare, som i sträcktraf kom ridande emot dem.

Det var Göran.

Kusken drog häftigt in tyglarna, då han igenkände sin herre. Det var svårt att få vagnen till att bli stående så där midt på backen. Göran var redan förbi, innan han igenkände åkdonet och den som satt däri. Han beskref en stor båge tillbaka och höll tätt intill vagnen. Han böjde sitt ansikte framåt och såg spejande in i Åkessons, utan att säga något.

Häradshöfdingen meddelade honom, att han gifvit Borgman såväl beskedet som papperen själfva.

Göran satt fortfarande stum och tycktes vänta något mera.

»Annars...» sade han, då äfven den andre teg, samt gjorde ett uppehåll, »annars ingenting?»

Åkesson såg honom betydelsefullt rakt in i ansiktet och lade hela meningen i tonfallet.

»Borgman bad mig meddela dig, att han och Bertelson sitta och vänta dig hem ju förr ju hellre . . . med det, som du vet.»

Göran ryckte baklänges och drog in tyglarna, så att hästen stegrade sig med vidöppen mule och tumlade ett par steg bakut. Därpå lät han ridspöet hvina öfver hästens hufvud och jagade uppför backen.

»Skynda på,» sade Åkesson till kusken.

---

Hela den långa, högfönstriga prästgårdsfasaden låg rikt upplyst. Fönster och dörrar stodo vidöppna. Det var paus i dansen, och man strömmade ut i trädgården, som låg hvit i månskenet, för att svalka sig. Men det var lika varmt därute som därinne, och man dref i trött mak omkring. Vimmel, sorl och skratt, som hördes långt, långt bort i den stilla sommarnatten . . .

Så spelades det åter upp därinne, och liksom insugna af en vattenhvirvel, gled den muntra skaran samman från trädgårdens alla vinklar och vrår och in genom dörren. Det



blef åter tomt och tyst; och den månskenshvita trädgården och den stilla natten stodo andlösa och lyssnade till den lättfotade, rytmiska dansmusiken därinne från den långa, högfönstriga prästgårdsfasaden, som låg och lyste genom alla dörrar och fönster.

En stund hade gått, då plötsligt ett par kom till syne ut ur en dunkel sidogång fram på den öppna platsen mellan de i rät vinkel liggande gaflarna till boningslängan och ena uthuslängan. I denna senare stodo en dörr och ett fönster öppna; och månen sken klart in genom båda. Paret, som tyst och långsamt gått rundt ikring gräsrundeln med dess georginrabatt, hade som af sig själf stannat framför ingången. Månkenet flöt ut öfver hela rummet och dess inredning; teckningen af fönsterposten låg brunblå i det hvita.

»Här bor jag,» sade pastorn och såg på fru Emili med en blick under lugg och ett smil.

Fru Emili stod rak, med armbågarna ut till sidorna; blott fingrarna arbetade nervöst, och ansiktet var blekt med ett par sömngångaraktigt klara ögon. Uppe från andra gafveln ljöd musiken ned till dem.

»Vet ni, hvad det stycket heter, som spelas, pastor?» sade hon, andfådt och hest.

»Nej.»

»Il bacio.»

»Il bacio?»

»Vet ni inte, hvad det är? Har ingen lärt er det?»

Hon smilade emot honom, ett frånvarande smil, som blef till en grimas i det stela, hvita ansiktet, och skälfde i hela kroppen. Fingrarna arbetade, och arbetade, de onaturligt förstörade blanka pupillerna stodo fästa på honom; — plötsligt gled handen hän mot hans — — —

I detta ögonblick föll en skugga öfver dem bägge. Den föll vidare in genom dörren, in öfver golfvet, stod en stund som ett groteskt förstöradt mänskligt hufvud på motsatta väggen, — och var med ens försvunnen. De stodo kvar som förstenade, hand i hand, och stirrade i mållös förfäran på hvarandra, — manssteg hördes aflägsna sig borta på gången — — —

Åkesson följde Bunths och fru Bruce hem från gillet; det var för honom bara en helt obetydlig omväg, när han sedan ginge tvärs öfver markerna. Klockan kunde väl vara

mellan ett och två; det kom redan en svag, grå, dagning i luften, men i söder gled molnväggen omärkligt uppåt, och det bullrade jämt och samt.

De gingo alla fyra mest stumma bredvid hvarandra den korta sträckan. Den enda som sade något, var fru Emili; hon betedde sig till och med uppsluppet, men det var ansträngdt och febrilt och slocknade alltid med samma, flackade upp och slocknade igen. Bunth gick och såg rakt framför sig utan att säga ett ord, och så raskt, att de andra hade svårt att följa honom.

Hvarför hade han egentligen gått med dem, i stället för att styra kosan direkt hem? Åkesson gat icke göra sig räkenskap därför. Emedan han ville känna henne nära sig så länge som möjligt? Eller emedan ett eller annat ju alltid kunde hända dem emellan på en sådan där nattvandring, något af dessa tusen ingenting, i hvilka den ännu icke förklarade kärleken skälfvande lycklig röjer sig och som utgör dess sötma? Från det äkta paret strök som en olustförnimmelse in öfver dem; han visste ej, hvad det var eller hur det kom sig. Var det kanske detsamma som hon kände,



där hon gick stum och sluten vid hans sida? Det var dock annat han sett hos henne, när han på kvällen inträdt i rummet, där hon satt, och, öfverväldigad af sina känslor vid åsynen af henne, som han genom dagar och nätter trånat efter, stannat på tröskeln och glömsk af hela omgifningen sett på henne med ögon som sade allt. Då hade hon själf, — i samma sekund som han, så snabbt, som hade hon redan länge med lönlign instinkt känt, att han närmade sig, och just i detta ögonblick väntat, att han skulle komma in genom dörren, — mött hans blick med sin. Och allt hos henne, hennes framåtsträckta hållning, hennes af förväntning bleka ansikte, hennes stora ångestfulla ögon, hade sagt till honom: ser du då icke, hur jag väntat på dig, hur jag längtat efter dig, hur jag i alla dessa långa dagar left kring dig med mina tankar . . .

Trädgårdsgrinden var låst, och Bunth hade glömt taga med nyckeln. De gingo upp om stora inkörsvägen, och Åkesson följde dem ända upp till huset. De togo ett likgiltigt och skyndsamt godnatt, och Åkesson gick i en dunkel och orolig förstämndhet tillbaka ned om trädgården. Då han kom utanför grinden

igen, brann redan ljus såväl i Bunths sängkammare som uppe i frontispisrummet; och han skymtade, där han ett ögonblick hade stannat lutad mot grinden, otydliga skuggor röra sig inne bakom de nedfällda rullgardinerna. Han stod och grubblade: hvad ginge åt Bunths? och hur såge det ut i hennes själ, henne som han älskade? Nu hade han bara behöft vara ett osynligt vittne därinne bakom rullgardinerna, för att alla gåtor med ett skulle vara lösta! Så ginge man genom hela lifvet; alltid stode man utanför, och såge af allt blott ett groteskt skuggspel bakom nedfällda rullgardiner — — — — —

Bunth hade stängt sängkammardörren i lås efter sig och ställt sig upp midt framför sin hustru. Det gaf ett ryck genom henne, och hon sjönk i knäna, men hon vek af till sidan och låtsade icke ha märkt något samt gaf sig till att plocka rundt med fingrarna i sakerna på toalettbordet.

»Emili!»

»Ja,» svarade hon speladt distrahit, gjorde sig ett ärende bort i andra ändan af rummet och ville gå förbi honom.

»Se på mig!»

Han ställde sig framför henne.

Hon såg upp på honom med ett skeft leende och en skygg blick, som genast slant åt sidan.

»Men hvad går åt dig!» sade hon med ett skratt och ville gå vidare. Han grep henne i armen och slängde henne upp midt framför sig.

»Se på mig!»

Hon slet sig lös med ett ryck, knyckte med nacken, satte armbågarna ut, mötte hans blick, — i nästa ögonblick kastade hon sig framstupa öfver sängen och borrhade ansiktet ned i täcket i en tårlös skräck.

Hon kände honom stå bakom henne, öfver henne.

»Låt bli mig,» skrek hon utom sig af rädsla. »Slå mig inte! Slå mig inte!»

Och som om hon inte kunde uthärda att längre ligga så där och icke veta, hvad han tog sig för, sprang hon upp med ett flämtande och bort mot dörren. Då hon fann denna stängd, vände hon sig raskt om, kröp så tätt intill den som hon kunde komma, och såg på honom. Han hade följt efter henne



och stod inpå henne med en blick, så att ropet storknade i halsen på henne. Hon svalde och svalde, och fingrarna plockade och plockade.

»Alltså dock! Bekänn, hur långt det har gått! Bekänn, eller...»

»Det har du ju själf sett i kväll!»

»Ljug inte!»

»Så sant som jag tror på Gud...»

»Se på mig!»

»Ja, det är allt,» sade hon lugnt och kort.

Han vände sig om samt gick hän och satte sig vid bordet med ryggen mot henne. Hon stod en stund, tog en stol, drog upp näsduken och började gråta.

»Hvarför har du gjort mig detta!»

»Jag vet inte, vet inte. Det tar mig, och jag kan ingenting mot det. Jag *kan* inte! Tror du, jag bryr mig om honom! Nej, det är nånting annat...! — Ack, om jag bara hade ett barn!»

De sista orden hade kommit helt stilla och klagande; hon blef sittande och grät sakta. Bunth hade blifvit blek, kom bort till henne, stod en stund, och lade så handen sakta på hennes hufvud.

»Emili!» sade han stilla.

Men hon satt stilla på stolen och bara grät...

— — — — —

Uppe på frontispisrummet hade det gått stillsammare till. Fru Ester bytte ut visitdräkten mot sin peignoir, löste håret och satte sig vid fönstret. Hon hade gjort det alltsammans helt långsamt, helt mekaniskt, liksom halft i sömn. Och nu blef hon sittande med handen under hakan och stirrade ut framför sig, — länge, länge. En gång gick något genom henne, något gladt, ett minne, — hela ansiktet ljusnade upp i ett leende, och hon såg nyfiket förvånadt ut framför sig, som om det där stode synligt inför henne. Riste på hufvudet, riste och riste, hjärtligt skälmskt, som åt ett barn, hvilket gläder sig åt något vackert. Tills det föll som en skugga öfver ansiktet, en djup skugga, allt djupare, allt skummare. Hon andades upp djupt och långt; och med en rörelse af oändlig trötthet strök hon sig öfver ögonen. Och det ansikte, som därefter kom till syne, med insjunkna ögon och halföppen mun, var med ens vordet som tio år äldre. — — — — —

— — — — —

Men då hade grubblaren nere vid grinden för länge sedan gått sin väg. Han stretade som bäst uppför backen till sin gård. I hans rygg bullrade åskan allt högre och tätare, — den kom upp med stor snabbhet, bredande en svartgrå skymning in i den ljusnande dagningen.





XV.

**D**et var redan långt fram på dagen, när Åkesson vaknade. Men i rummet var det nästan halvmörkt; och utanför plaskade det, rann och sjöng, med alla de tusen ljud, som ett långvarigt och grundligt ösregn äger. När han fick gardinerna upp, möttes hans öga af en enda grå regntåga, som insvepte hela slätten och i hvilken byn med dungen och kyrktornet endast helt dunkelt kunde skymtas.

Handlingarna hade hopat sig på hans arbetsbord under hans frånvaro, och där var mycket att göra. Han satt och skref ända till långt ut på eftermiddagen; och när han blef färdig med middagen, begynte det redan skymma.

Som han nu stod där vid fönstret och

de tankar så småningom åter höllo sitt intåg i hans själ, hvilka hela dagen fått stå halfglömda utanför, såg han plötsligt en karet af en besynnerlig och ålderdomlig konstruktion rulla upp framför trappan. Ut ur det enorma bölet kraflade sig med mycket besvär gubben Bertelson.

Gubben Bertelson befriade sig från ytterplaggen i förstugan, steg på, gick hän till spottbacken vid kakelugnen och snöt sig, — hvilket tillgick så att han satte högra handens tumknoge först mot högra nässidan och därpå mot vänstra samt tryckte lös, — drog fram sin röda näsduk med Karl den femtondes bild och fulländade därmed akten. Därpå suckade han djupt, satte sig vid bordet med flata händerna mot låren och armbågarna utåt samt såg stelt och djupsinnigt framför sig.

»Augiasstallet är rensadt,» sade han.

Åkesson stannade afvaktande.

»Det vill säga: mickel själf fick vi inte tag i. Gjorde ingenting; rakt ingenting. Ser du, häradshöfding, det finns indicier, djäfliga indicier. Som jag sa till Göran och pekade på kvinnan: crimen læsæ majestatis!»

»Nå? Och hon?»

»Raus!»

»Väck?»

»Ja. — 'Hvar vill du hän,' sa Göran; 'här får du inte stanna, men hvar vill du hän?' — 'Puh,' sa hon, 'gör dig inte viktig, lille Göran, för det klär dig inte. Jag reder mig nog själf!' — Och hon klädde på sig, stycket; — hon hade, inom parentes sagdt, oanständigt litet på sig; — gick själf ner i stallen, sadlade sin häst, sa: 'god afton, mina herrar, och väl bekomme!' och red sin väg, ut från gården, så det gnistrade ikring oss.»

»Till honom?»

»Ja, till sin Celadon.»

»Nå, och han?»

»Han!? Skulle han aldrig ha spelat kille förr! Han lät det dåliga kortet gå vidare. Till hennes far!»

»Fy fan!»

»'Hej, sade bofven!'» vrängde gubben Bertelson ursinnigt. »Edelborg är en *bof!* För resten, vet du hvad, häradshöfding: sådant läder ska sådan smörja ha! Ser du, häradshöfding, hvad har jag alltid sagt om kvinnan? Kvinnan, har jag sagt, ska ha ras, annars duger hon inte. Fru Bruce — — ras,



du, ren ras. Men den andra...! Hvem var hennes far? En inflyttad dansk, hästhandlare eller tukthusfånge eller hvad han varit, som här gjort pengar och kunde köpa sig ett adligt femininum af tredje klassen. Hur skulle där kunna falla något ordentligt yngel efter! Hva! Tänk dig, häradshöfding, ett föl, som vore fallet efter en tamp till jutländarehingst och ett stuteristo af kapplöpningsras! — — Du ger väl en todody, häradshöfding?»



XVI.



Rörkret föll på, — det regnade.  
Kvällen skred, och natten kom,  
— det regnade. Man släckte  
ljusen och kröp till sängs, — det sista ljud,  
man hade i sina öron, innan man somnade,  
var regnet, som trummade och rann, plaskade  
och sjöng. Men medan människorna sofvo  
inne i sina sängar, glesnade skyarna, blef  
regnet finare och finare; och när solen nästa  
morgon stod upp och lyste på nattens verk,  
fick den själf ett tycke af den förändring  
som försiggått och blef helt blek. Ty det var  
sommaren som regnat bort på en dag och en  
natt; och öfver slätten låg den första höst-  
morgonen.

På himlen fanns ej ett moln att se. Luf-  
ten hade fått sin första bleka skiftning. Det

var icke den sommarmorgonens svalka, hvilken förebådar en het dag, utan en blid och vacker kylighet, som kommer att vara dagen öfver och nästa morgon åter är där och som helt omärkligt blir allt friskare, tills det en oktobermorgon ligger rimfrost på träden och vägarna äro frusna. Och öfver nejden hvilade denna stillhet, hvilken faller öfver naturen, när hon rasat ut för året, — och öfver människan, när hennes lifs sommar regnat bort och den första höstmorgonen är kommen.

På de förregnade markerna, där de sammanhukade skylarna knappast vågade resa på sig igen, ehuru solen redan var där, syntes icke en människa. Inne i byn stodo tupparna utanför alla gårdsportar och husdörrar och golo, och röken stod rak ur alla skorstenar upp i den stilla, bleka rymden; men ute var ännu ingen människa att se. Blott ned genom alléen, hvarest liksom på alla vägar hjulspåren stodo fulla af vatten, kom en ensam man, böjde af till vänster och gick mot sockerbruket till. Det var Åkesson, som stigit upp med solen, emedan han denna vackra morgon väntade sig kunna få träffa fru Bruce på hennes egen timme.



Han hade tillryggalagt hela sträckan och befann sig redan utanför Bunths trädgård, utan att hon blifvit synlig. Men just som han nådde grinden, stod hon på andra sidan med handen på vredet och skulle till att öppna och gå ut. Han hälsade, hon blef stående; och det kom ett litet, litet ögonblick, under hvilket de stodo och sågo på hvarandra utan att kunna hämta sig ur den öfverraskningens förlägenhet, de bägge förnummo, i trots af att de bägge gått och väntat på detta ögonblick och vetat, att det dock en gång skulle komma.

»Skall ni nu på långfärd igen?» sade hon i första villrådigheten.

»Nej!» svarade han stilla; »denna gång bär min färd bara till er.»

Hon släppte grindvredet, sänkte blicken och stod en stund orörlig och stum.

»Hade ni inte väntat det själf, att jag skulle komma?» frågade han bäfvande.

Då höjde hon ögonen igen och fäste dem lugnt på honom.

»Jo,» svarade hon rättframt. »Kanske är det också det bästa så.»

Därmed öppnade hon grinden, räckte

honom handen och drog honom in i trädgården.

»Kom med härin,» sade hon, »och låt oss tala samman. Här stör oss ingen, ty ännu sofver hela huset en halftimme minst. Och det är bäst för oss båda två, att det talas ut emellan oss.»

De gingo tysta samman uppför midt gånggen; uppe framför dem låg byggnaden med stängda fönster och nerfällda gardiner. Fru Bruce vek af in på en sidogång. Där stod bakom en hög ligustrumhäck, hvilken dolde dem för alla blickar uppe från huset, en svängd, grönmålad spjälbänk, som solen redan torkat. På den satte de sig. Regnet låg ännu och tyngde på alla blad omkring dem; då och då lösnade sig en droppe och föll med ett tungt plaskande till jorden. Fru Bruce satt något trött och slappt tillbakalutad, med handen liggande flat på soffan emellan dem. Han hade lagt underarmen öfver knäet och satt vänd emot henne. Det var så stilla omkring dem; bara då och då en droppe som föll. Öfver hennes ansikte låg ett så lidande uttryck, att det skar honom in i själen.

»Fru Ester,» sade han sakta, »ni vet jag

håller af er, håller så gränslöst mycket af er, som jag aldrig hållit af en annan och som jag aldrig kunnat tro, att man kunde hålla af en annan människa.»

Hon lade hufvudet tillbaka mot räcket, och handen på soffan krökte sig en smula.

»Ja, det vet jag,» svarade hon. »Det har ni sagt mig många gånger förut, kanske utan att ni själf visste däraf. Det sade ni mig kvällen, innan ni for, och det sade ni mig kvällen, då ni kom igen. Det visste jag redan den afton, vi voro hos er och vi gingo samman ute i er trädgård. Det visste jag kanske långt, långt förut, — kanske innan där fanns nånting att veta.»

Hon gjorde ett kort uppehåll; därpå lik- som sjönk hon samman, samt blef liggande slapp och orörlig.

»Men där kan intet bli af,» sade hon hårdt.

Han hade icke rört en muskel och icke en min; men hans kropp stelnade, och han hade blifvit blek. Han satt i sin förra ställning, med sänkta blickar, och kunde ingenting säga.

»Att jag gör er detta,» fortfor hon, »det



vet jag inte, hur jag skall kunna förlåta mig själf. — Men där kan intet bli af.»

Där kom en paus. En svag vindil gick sakta genom träden, och det prasslade plötsligt till i stillheten.

»Ni älskar mig inte — jag trodde annat; jag har misstagit mig,» sade han.

Återigen en paus; hon låg och såg ut framför sig med stora, dunkla ögon. Därpå skakade hon sakta på hufvudet, och ett sorgset leende gled öfver hennes ansikte.

»Å nej,» sade hon innerligt och nästan skälmskt; »inte så helt ändå.»

Han gjorde en tvär rörelse, lutade sig fram och grep hennes hand, som hvilade på bänken, emellan bägge sina.

»Ester, Ester!»

Hon lät honom behålla handen, men låg som förut och såg ut framför sig med ett smärtsamt lyckligt smil.

»Den kvällen, vi varit hos dig, — morgonen därpå, när jag öppnade mitt fönster, då slog vissheten för första gången upp i mig, att jag var älskad. Och då hade jag inga andra tankar eller om och men; bara detta ena: att jag var älskad. Allt annat var

då glömdt; och jag var så lycklig som aldrig förut i hela mitt lif. Det var som om jag icke lefvat förr, och som om nu först mitt lif skulle börja.»

Han ryckte handen till sig och kysste den, och hon lät honom hållas, låg som förut och blickade ut framför sig med ett ansikte, ur hvilket emellertid leendet slocknade och försvann, tills det hvilade så orörligt och hvitt och fast som ett Niobeansikte, hugget i sten.

»Men det hjälper heller icke. Det hjälper alltsammans icke. Där kan dock ingenting bli af.»

Han släppte plötsligt handen, som likt en sjuk och rådvill fågel sjönk ner på bänken igen och blef liggande, och satt stum.

»Men hvarför, hvarför?» sade han slutligen, tjock i målet.

En stund förgick; det var så stilla, som om hela den vackra höstmorgonen stode och väntade på svaret.

»Ja, hvarför!?» svarade hon slutligen, — samt tillade efter en paus: »Minns ni en gång ni sporde mig, hvarför jag alltid ginge klädd i svart? Då svarade jag inte på er fråga; men det skall jag göra nu: Man går och bär

svart efter andra, icke blott efter far och mor, utan också efter människor som aldrig angått oss; — hvarför skulle man då icke också bära sorg efter den, som stått oss allra närmast, efter vårt eget jag, när det innersta och finaste i oss dött, det som är lifvets själfva rena och outtömliga källa. Jag bär sorg efter detta i mig, som misshandlats och tillsudlats och som aldrig åter kan bli så som det en gång var och som därför hellre skall vara och förbli dödt, äfven om det icke är dödt, — vara och förbli dödt, emedan jag *vill* det.»

Hon rätade spänstigt på sig, strök med handen öfver ögonen och gjorde en resolut åtbörd.

»Men — tiden går,» sade hon; »bäst att komma till slutet, innan någon stör oss.»

Hon vände sig om emot honom samt tillade:

»Detta allt framställer jag så lugnt och omständligt; och det må ni icke missuppfatta, att jag det kan i ett ögonblick som detta. Det är ju bara, hvad jag i dessa veckor lagt till rätta för mig själf, hur jag hade att handla.»

Hon höll ett ögonblick inne, som om hon



eftertänkte, hvar hon skulle börja; därpå fortsatte hon:

»Ni känner genom Bunths det yttre af mitt lif, det vill säga hvad ungefär alla människor känna och på olika sätt bedöma. Men hvad ingen känner och hvad jag ville att ni skulle veta, det är hvad som ligger bakom dessa yttre händelser, min inre historia. Ni har hört, att jag varit gift och lefver skild från min man, och ni har väl också hört sägas, att det varit jag, som drifvit till skilsmässan. Och det är alltsammans riktigt. Men äfven ni har väl — och med större grund än andra — sport er: hvarför? Och efter ert hvarför vill jag sätta mitt därför, — kanske för enda gången i mitt lif.»

De sutto vända emot hvarandra, ansikte mot ansikte; hennes blickar gled lugnt öfver föremålen i trädgården, medan hon talade, och han satt med sänkta blickar och lyssnade.

»Det är väl icke sannolikt,» begynte hon igen, »men det gör heller ingenting, att ni inte känt min man . . .»

»Jag känner honom,» inföll han stilla, utan att lyfta blicken. »Nu, inne i Köpen-

hamn,» tillade han, då han förnam hennes frågande blick fäst på sig.

Hon satt helt stum och svarade ingenting; och då han höjde blicken och såg på henne, varseblef han, att hon satt och stirrade förvånadt-eftertänksamt ut i morgonen. Hans känslor togo honom, och han grep häftigt hennes hand.

»Och jag har aldrig älskat er så och känt oss hvarandra så nära, som just därefter,» sade han bäfvande.

Hon lät honom behålla handen mellan sina en stund; därpå drog hon den sakta tillbaka och fortsatte sin afbrutna bekännelse, lugnt som hon påbörjat den:

»Så må ni undra på, hur jag kunde ta honom. Och det måste ni väl i alla fall undra på, när ni fått höra min historia. Ty, vill ni säga, hur skulle det kunna vara möjligt, att det som man sedan kom att känna så obetvingligt starkt, — att man icke redan från allra första början kände detsamma åtminstone som en dunkel föraning? Ack, vet ni, vi unga flickor äro icke sådana som männen gärna föreställa sig oss. I kunnen icke begripa det, och I tron det icke, men det är

dock så: det allra mesta i oss ligger slumrande, och tills det blir väckt, lefva vi som i halfsömn och handla vi liksom i blindo. Vi äro för mycket väluppfostrade, att helt lita på vår instinkt; men vi äro också för mycket väluppfostrade, att vi skulle veta ren besked. *Det* är just saken: vi våga icke stå på egna ben, hvarken i att handla eller i att veta.

Jag skall icke tala om alla de egenskaper hos honom, som så att säga hängde utanpå och som ensamt föllo en ung flicka i ögonen och på hvilka jag föll in. Det är icke så viktigt och gör ingenting till saken, sådant händer alla dagar, och händer nio af tio bland oss. Jag skall heller inte uppräknat alla de andra egenskaper, som sedan, när vi kommit samman och jag nu en gång för alla tillhörde honom, trängde undan de förra och i sin tur blefvo de enda, som jag hade ögon för. Ty — ja, icke heller det gör så stort till saken. Ja, ja, *det* är det just. Det *var* icke allt detta enskilda i hans karaktär, hans råhet och så vidare, som hvar för sig och tillsammans revolterade mig emot honom; — hade han varit den man, som jag älskade, så hade jag, ty det göra vi alla, vi äkta kvinnor, tagit



det alltsammans med i min kärlek. Utan *det* var det, *det* var den första och hemliga grunden, och det låg där och växte osynligt, tills det en dag sköt upp i mig och jag visste det, *visste* hvad jag förut blott känt: det var själfva mannen, som var mig emot. Denne man — honom kunde jag icke blott aldrig i lifvet älska, mot honom kunde jag från detta ögonblick blott känna antipati.

Allt det myckna, som nu kom, af förödmjukelser, af vidrigheter, af missförståelser — låt oss gå förbi det. Jag har en gång läst i en bok, att det finns djursorter, som icke kunna lefva i hvarandras omedelbara närhet, utan som vantrifvas, när de i en zoologisk trädgård försas samman, och långsamt tyna hän och dö. Hvad kan det vara? Hvad var det hos mig? Ty som dessa djur, så gick det mig. Tills jag en dag tog mig samman och sade min man allt, allt, rent ut, rättframt. Han blef först kränkt, sedan skratade han; men innerst var det dock *kränkt* som han var, kränkt i sin fåfänga som man. Och det blef hans njutning och hämnd, att visa att han vore mannen, som det inte kunde falla in att af hänsyn till mina

löjlige griller afstå från sina heliga rättigheter.

Men då jag såg, att han ville kamp, och att i godo vore ingenting att vinna, och för mig gällde det: antingen fri, eller gå under, — då visste jag, hvad jag hade att göra. Om också hela världen skulle säga nej till mitt kraf och min kamp, så sade jag själf ja därtill, mitt eget ja; och på detta ja, af det kränkta i mig och af det lifskraftiga på samma gång, fann jag, att intet hade att rå. Och jag upptog striden och förde den med lika vapen mot lika; och jag satte omsider min vilja igenom.

Omsider; ja, omsider! Och icke mer densamma. Ur en sådan missräkning, en sådan smälek och en sådan nedvärdigande strid, af fem års sådant lif utgår ingen kvinna oskadd. Inte jag heller. Somliga göra sin sak till allas, göra striden till en allmän och fortsätta den i denna form. Andra bli knäckta. Jag blef hvarken det ena eller det andra. Jag räddade mig ut till mig själf igen; och jag hade precis så mycket rester kvar, att jag visste, att med dem kunde jag ännu uppbygga ett lif åt mig, — när man bara

inte ställde för stora kraf på dem; ty till allt sloge de inte till. Och jag inrättade mig där-  
efter. Jag reste mycket rundt. Jag njöt  
världen på mitt sätt, och jag hade mitt barn.  
Och åren gingo; och jag var lycklig på mitt  
sätt, — jag hade ju min goda tillfredsställelse  
med mig själf. Kärlek hvarken sökte jag  
omigen eller mötte; jag tänkte icke därpå,  
antog som en själfskrifven sak, att därmed  
vore det till ända, och sörjde icke däröfver.

Så kom jag hit . . . »

Hon drog ett djupt andetag och lät sig  
glida tillbaka mot ryggstödet.

» . . . och lärde er att känna. Och när jag  
såg, att jag var älskad, verkligen var älskad, och  
kände något röra sig inom mig själf, som jag  
aldrig förut känt, — ty så hade jag inte känt det  
som ung flicka —, då slog det upp i mig:  
skulle du dock kanske ha misstagit dig, har du  
kanske dock afstuckit ditt lifs rämärken för  
trångt, har du kanske ännu nog af *det* inom  
dig, hvaraf det högsta i lifvet låter sig byggas!  
Och det ropade ja, och ja, och ja inom mig;  
och jag lät mig förledas till att tro, — så villigt,  
ty tron var dock så skön. Men det varade  
bara en morgon. Så var det slut igen. Det



var slut, i samma stund jag såg klart in i mig själf igen. Jag höll uppgörelse med mig själf, väl för sista gången i mitt lif. Och när den var slut, visste jag, hur jag hade att handla. Och därefter har jag också handlat, i mitt beteende mot er, vid hvarje tillfälle ända ned till detta i dag . . .

Ser ni: den rätt jag en gång tog mig, det är mitt lifs stolthet, och det hvarpå jag lefver. Men som jag då var ärlig mot mig själf, där det gällde mig och min lycka, så vill jag ock vara det nu, när det gäller detsamma. Liksom jag då bevarade åt mig min själfaktning genom att taga, vill jag nu bevara den åt mig genom att afstå. Det skall bli mitt lifs andra stora stolthet, — om ock jag skall förblöda därvid . . . Det var då för mycket att offra åt en likgiltig man; och det är nu för litet att ge åt den, som man aldrig skulle kunna ge något . . .»

Han kastade sig in mot henne.

»Och *min* kärlek då? Skulle den icke kunna räcka till för oss bägge?»

Hon blef liggande blek och orörlig. Så strök hon honom långsamt och innerligt öfver handen, gång efter gång, gång efter gång, och helt långsamt.

»Du, du,» sade hon med en oändlig ömhet och skakade nästan skälmskt på hufvudet som åt ett barn, som röjt sin lättrogenhet, »man tror sig så stark, när man är så ung, men åren komma och gå, och man lär dock en gång, hurusom åren rå på allt. Och *det* är det just, hvad jag aldrig skulle kunna åse: att förrådet icke räckte till. Ty då skulle jag säga till mig själf: det är *du*, som haft för litet att gifva.»

Hon tystnade, och det kom en paus. Hon drog handen ifrån hans, och det föll som skymning öfver hans ansikte.

»Och om vi då en gång,» sade han tungt och bittert, »efter många år, mötas igen, ensamma bägge, och lifvet snart är slut för oss, ha vi då haft det bättre?»

Hon låg en stund kvar och liksom eftertänkte, och hans stämning föll som en skugga öfver hennes ansikte. Därpå reste hon sig upp, ställde sig framför honom och sade leende, medan ögonen kantades röda af den uppstigande gråten:

»*Du* blir väl icke ensam!»

Han ville svara, — i samma ögonblick drogs en rullgardin bullersamt upp inne i huset.

Hon ryckte till, stod en stund, vände sig hastigt om och liksom tog farväl af landskapet, vände sig åter om emot honom, böjde sig ned mot honom och sade med en stämma, halfkväfd af gråt:

»Det är ju *det* jag önskar dig!» Hon kysste honom flere gånger på pannan. »Förlåt; och farväl!»

Hon gick skyndsamt och utan att se sig om bortåt gången, — var borta, innan han hunnit besinna sig.





## XVII.



Fru Bruce reste redan följande dag med morgontåget. Bunths och häradshöfdingen voro med på stationen för att följa henne och säga farväl.

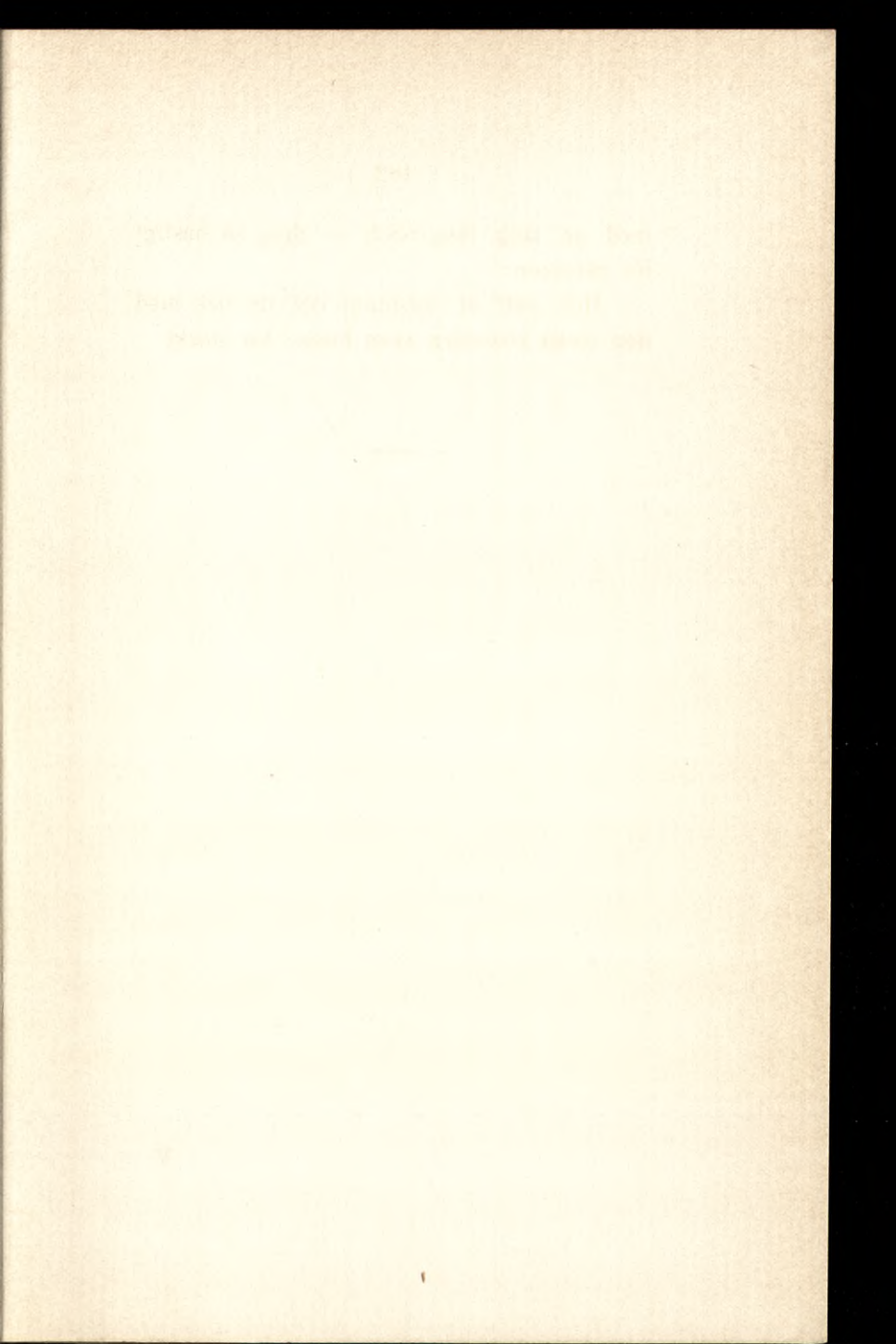
Det ringde. Hon kysste fru Emili, räckte Bunth handen, och vände sig till Åkesson. Ett litet ögonblick, blick i blick, hand i hand, — så var hon inne, och konduktören slog dörren i. Stationsinspektoren gaf signal, lokomotivet svarade, och tåget satte sig sakta i gång.

Därinne bak fönstret satt fru Bruce med dotterns hufvud uppåt sitt. Hon nickade leende till Emili, till Bunth, lade hufvudet tillbaka och hängde vid den tredje därutanför

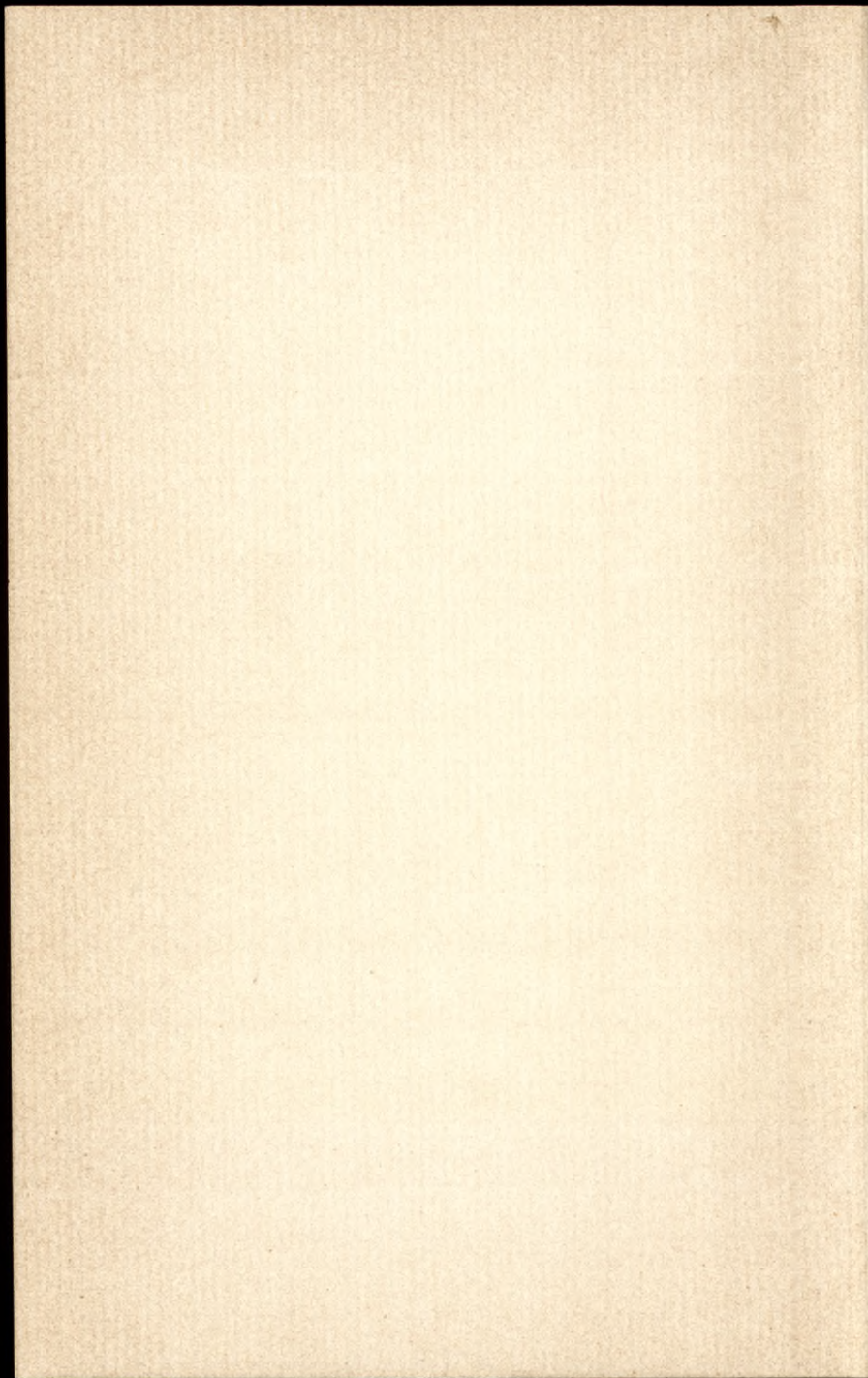
med en lång, lång blick, — drog så hastigt  
för gardinen.

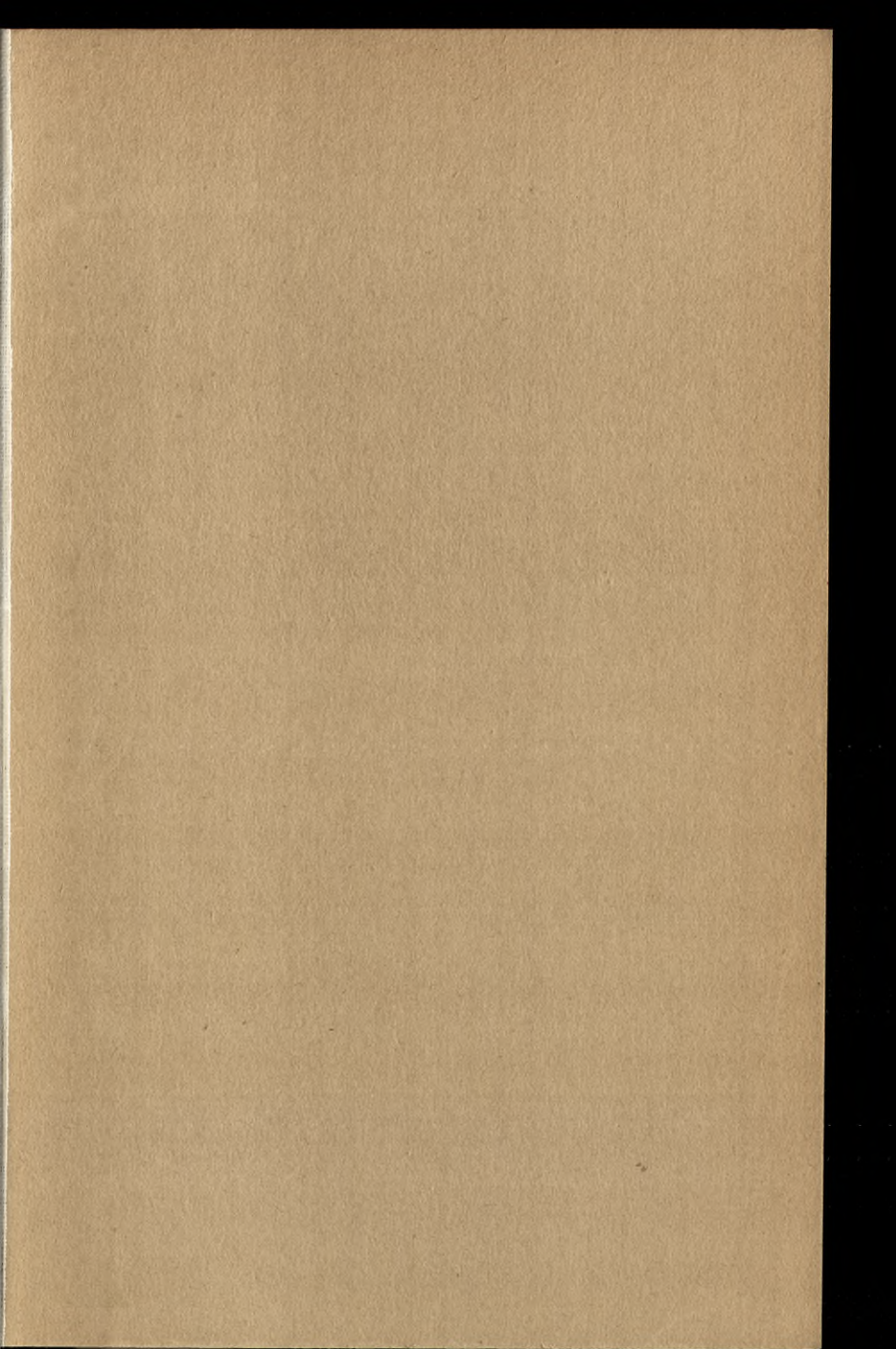
Hon satt åt solsidan; och till och med  
den bleka höstsolen sken henne för starkt.













På ALBERT BONNIERS förlag hafva utkommit följande arbeten af

## OLA HANSSON:

### **Kåserier i mystik.** 2: 75.

»Ola Hanssons kåserier i mystik utgöra helt visst ett af jullitteraturens originellaste alster. — — Författarens stil är spirituella än någonsin, genomblixtrad af geniala ingifvelser och fångslad lyss man till honom.»  
(Finsk Tidskrift.)

### **Kärlekens trångmål.** Noveller: *Husvill.* — *En sommar-episod.* — *Hafs fåglar.* — *Hos Huldren.* 2: 50.

»Bär vittne om en anmärkningsvärd konstnärlig utveckling.»  
(Dagens Nyheter.)

»Samlingen torde ställa sin förf. bland vårt lands allra främsta psykologer.»  
(Karlskamm.)

### **Materialismen i skönlitteraturen.** 50 öre.

»Ola Hansson är en rikt begåfvad skriftställare med skarpt utpräglad egendomlighet, och förfogar säkert såsom kritiker öfver en mer omfattande bildning än de flesta i vårt land. —»  
(G. Fröding i Karlstadsstidningen.)

### **Ung Ofegs visor.** 1: 25.

»— en af de bästa diktsamlingar som sett dagen på länge — lidelsen tar sig äkta ut, språket är energiskt och konstnärligt!»  
(Karlstadsstidningen.)

---

## **LAURA MARHOLM-HANSSON:**

### **Tvenne kvinnoöden.** Två berättelser: *Hvad var det?* — *Det osagda.* 2: 50.

»Förf:n fångslar genom äktheten i skildring och stämning, genom troheten och sanningen i karaktersteckningen och den psykologiska följdriktigheten.»  
(Upsala Nya Tidning.)

### **Fru Lilly** som ungmö, maka och moder. Interiörer ur ett lif. 2: 25.

»En konstnärligt skriven bok. Röjer en skarp iakttagelseförmåga af naturen och människolifvet.»  
(Alfr. Jensen i Handelstidningen.)